

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

10-szorosos petit sor egyszer 20 fill.
Ezalatt következőnél 16 fillér.
Wytliér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 322.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 72. sz.
TELEFON-SZÁM: 184.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat augusztus 15.

Mai számunk főbb közlöményei:

- Vezérelők: Katonaorvosok.
- Politikai tracsok.
- Hatszáz ezer beperelt számia.
- Halálos villámcsapás.
- Erénycsész fiáncok.
- Az áruló.
- A nő mint politikus.
- A patriárka-botrány.
- A tenítő büne.
- Tagadnak a rétségi heramiak.
- Nyár van.
- Képek a Népkertből.
- Dühöngő örült a vaggongyárban.
- Szezon.
- Amiről beszélnek.
- Itthon.
- A válság mint üzlet.
- A megunt asszony.
- Téma: Hogyan él a pápa.

Katonaorvosok.

Arad, augusztus 14

Nyolc aktív katonaorvos kilépett a hadsereg kötelékéből és orvosi működését, mint független polgár akarja folytatni. E nyolc kilépőt rövidesen nagyon sokan követik és a katonaorvosi létszámban mutatkozó harminc percentes hiány ijesztő módon növekszik.

Egy nagy és értékes testület epidémius jellegű beteges tüneteivel állunk szemben, mely beteges tünet akármelyik órában veszedelmes kórrá változhat. A lapangó betegség első megnyilatkozása a nyolc orvosnak rangjáról való leköszönése és a hadseregből való kiválása. Ez a nyolc orvos mindegyike ambíciójának vélt ele-

get tenni akkor, midőn a hadsereg kötelékében kereste a boldogulás útját és a katonai szubordináció béklyóit is önként magára véve, a külsőségekben ragyogó katonaorvosi karba lépett. Az ambíciót azonban csakhamar felváltotta a kiábrándulás és a nyolc férfi a legteljesebb apátiába esett.

Ha az osztrák-magyar hadsereg és a magyar kir. honvédség szellemét — a kettő tulajdonképpen egy — vizsgáljuk, egy pillanatig sem csodálkozhatunk azon, hogy ennek a nyolc diplomás embernek, már pályájuk kezdetén kedvük ment minden további küzdelemtől. A legedzettebb ambíciót, a hivatásáért leikesező férfi minden akaraterejét képesek kiirtani azok a napoként megisméltető jelenségek, melyek mintha csak arra statuáltattak volna, hogy a hadsereg diplomás tagjainak kedvét szegjék. A katonaorvos, aki egyetemet végzett, diplomás, kórházi gyakorlattal bíró magasabb képzettségű tagja a hadseregnek és hivatásánál fogva egyik létfontartó elem, ma, a huszadik században is olyan mellérendelt szerepet tölt be a hadsereg szervezetében, mint abban az időben, mikor az orvosi tudomány az érvágásban merült ki. A katonaorvos rangban ma sem egyenlő a katonatiszttal, és ha együttesen szerepelnek, úgy a tiszt állományhoz tartozó hadnagy, aki csak ma került ki valamelyik akadémiáról, megelőz bármely rangú katonaorvost. Ezek látszólag külsőségek, azonban lélektanilag analizálva a dolgot, látjuk azt, hogy ezek mögött az elkeseredés milyen hatalmas

hullámai csapkodhatnak. A katonai proletariátus megszemélyesítői az orvosok, akik magasabb képzettségük dacára sem anyagiakban, sem pedig dekorum tekintetében nem élvezik azokat az előnyöket, melyek a hadsereg tisztjeinek a legalsóbb rangban is kijárnak. Eme szimptomákból meg lehet aztán állapítani ezeknek a diplomás embereknek lelki állapotát, elfogadhatóvá tudjuk tenni a „szimuláns teóriát” és értjük azt, hogy a megélhetően kívül semmi más ambíció sem heviti a hadsereg orvosait.

A katonaorvosok nagy része nem törekszik magasabb kiképzésre, hiszen felesleges minden megerősítés, mert az eredmény nem változik. Európai tudósokat ép oly kevésbé becsül meg a hadsereg, mint amilyen kevés tisztesség jár ki az egész testületnek. Az egyén elvesz a tömegben és X. Y. ezredorvos hiába szerzett magának tiz akadémiái jutalmat tudományos téren elért sikereivel, rangban mégis a hadnagy ur után következik, aki pedig még hirből sem hallotta azoknak az akadémiáknak neveit, melyek a tudóst kitüntették. Mi ambicionálja például a munkával tulhalmozott katonaorvost akkor, mikor minimális fizetéséből alig tud megélni és hivatásának bármilyen kiválósága létére elzárják attól, hogy magánpraxist folytatva enyhítsen anyagi gondjain?

A katonaorvosok helyzete tehát annyira sivár, hogy egy cseppet sem hangzik hihetetlenül, ha megírjuk, hogy háromszáz katonaorvos hiányzik a katonaorvosi létszámból. És ez a szám ahelyett,

Hogyan él a pápa?

Intimitások a Vatikánból.

Róma, augusztus hó.

A Vatikánból csak olykor elvétve szivárog ki egy és más a nagy nyilvánosságba, amely mindenkor érdeklődéssel fordult a katolikus egyház fejének jámbor, szent életéről szóló híradások felé. Ehez képest rendszerint meglehetősen téves nézetek terjednek el a pápai udvar beléletéről. A ki azt hinné, hogy a Szent Atyának könnyű és nyugalmas az élete folyása, az alaposan csalódik, de viszont azoknak sincs igazuk, a kik azt híresztelik, hogy a „Vatikán foglya”, aki még él, ki nem teszi lábát fényes palotájából, — olyan életet él, a melyet a közönséges halandó egyhangunak s örömtelennek talál.

Mindkét felfogás hamis. Bizvást elmondhatjuk, hogy kevés olyan uralkodó van a földkerekségen, akinek ideje egész éven át annyira igénybe lenne véve, mint épen a Szent Atyáé. És épen e rengeteg elfoglaltságnak tulajdonítható, hogy a katolikus egyház feje alig ér rá foglalkozni azzal a gondolattal, hogy birodalmát soha sem hagyja el, hogy a Vatikán falai végkép elzárják őt a nagy világtól.

A Vatikán óriási, szinte végtelennek látszó termeiben éjjel-nappal, szünet nélkül működésben van a kormány-szervezet és az egyes részortok előadói nem kevésbé terheltek megporos ügyesomókkal, mint világi kollégáik: a

bel- és külső szolgálatban működő államtérfiak. S a pápa is végzi mindazon súlyos feladatokat, melyek más uralkodók vállaira nehezülnek. A pápa az egyház birodalmának legelső államférfia, e birodalomnak korlátlan uralkodója. De bár a Szent Atya az uralkodók minden kötelességét végzi, jogait csak nagyon kevésbé érvényesíti a maga javára és nem hisszük, hogy akadna még egy uralkodó, a ki olyan szerényen él, mint X. Pius pápa. Életmódja a képzelhető legegyszerűbb és csak nagy ritkán tér el régi szokásaitól.

A Szent Atya, a ki július hó 3-án ünnepelte 73-ik születése napját korához képest rendkívül jól tartja magát s valósággal izmosnak mondható. Nemrégiben elhunyt orvosa: *Lapponi* dr., de jelenlegi házi orvosai: *Marchia Ruva* tanár és *Petacci* dr. is hosszú életet jósolnak neki és ha az orvosok eddigi jóslatai beteljesülnek, úgy ő lesz a harmadik sorban, a ki negyedszázados pápai jubileumát is megünnepeheti.

A Szent Atya legkorábban kel az egész Vatikánban. Rendszerint hajnali 4 órakor kel ki ágyából, minden segítség nélkül felöltözködik, aztán megberetválkozik, ugyancsak sajátkezüleg. Első útja házi kápolnájába vezet, majd hálótermében levő íróasztalához ül, elvégzi magán-levelezéseit s breviáriumban lapozgat. Reggel fél hét óra tájban csendes misét olvas házi kápolnájában, majd az egy emelettel lejjebb levő nagy dolgozószobájába vonul, a hol magánkihallgatásait szokta adni. Elintézi fonto-

sabb hivatalos levelezéseit, elolvassa a beérkezett postát és átfutja kedvenc újságjait. Fél nyolc óra felé már bizalmasainak látogatásait fogadja s ez időtájt szolgálja föl hű komornyikja: *Silli*, a reggelijét is.

A reggeli egy csésze tejes kávéból áll, egy-két darab kenyérről (olyasformák, mint ami zsemleink) s egy tojással. Reggeli után Ó Szentsege még beszélget pár percig, elrendezi irományait, miglen kilenc óra tájban megérkezik a bibornok-államtítkár hosszabb referálás céljából. Ezután a pápa elsősorban a bibornokokat és követeket, a bejelentett érsekeket és püspököket, azután a magasabb arisztokrácia tagjait fogadja magánkihallgatáson.

E magánkihallgatások rendszerint délelőtt 11 óra felé érnek véget. Rövid pauza következik most, miközben Ó Szentsege egy tojást eszik, egy darab kenyérről s egy pohárka ásványvizel vegyített vörösbort iszik hozzá.

Ezután a zarándokok kollektív-küldöttségeit fogadja a pápa a Vatikán különböző nagy termeiben s e kihallgatások el szoktak tartani déli 1 óráig. Ekkor két titkos káplánjával és titkáraival: *Bressau* és *Pescini* monsignorokkal (mindketten velenceiek) ebédhez ül. Az ebéd velencei módra készített husételből polentával vagy makkarónival, sajtból, tortából és gyümölcsből áll, amelyhez olasz ásványvizel süritett vörösbort iszik. A pápa asztala mellett egy másikat is megterítenek, a hol két titkára étkezik. Ez egészen önálló ujtása X. Pius pápának.

hogy apadna, folyton növekszik. A nagy létszámbány mellett, fokozott munka háramlik a szolgálatban lévő orvosokra. Most tessék elképzelni, milyen lelkesedéssel töltheti be ez a munkával tulterhelt, anyagi gondokkal küzdő és önértékében állandó megaláztatásnak kitett testület hivatását? Semmi. Robotban végzett napszamos munka, mely csak arra törekszik, hogy véget érjen. Ilyen állapotok mellett aztán ne csodálkozzunk azon, hogy a komoly beteget akárhányszor szimulánsnak deklarálják csak azért, hogy az ugyanis elegendő munkát ne kelljen még szaporítani. Ha pedig a szimuláns meghal, akkor is megvan az a mentség, hogy úgy is meghalt, tehát felesleges lett volna vele bajlódni.

Nagyon fontos közérdekű kérdés a katonaeorvosi karral foglalkozni. Elvégre az államfenntartó elem legértékesebb anyaga jó ideig a hadsereg gondozására van bízva. Ez az értékes emberanyag, mely felületes egészségügyi ellenőrzés és kezelés alatt áll, könnyen devalválódhatik és akkor a felelősség nem a hadsereg tisztikarát, hanem az orvosi kart terheli, melynek gondozására ez az anyag hivatásukból kifolyólag tartozik. A hadsereg vezetőségének tehát radikálisan kell ezt a kérdést megoldani. A katonaeorvosok jelenlegi helyzete tarthatatlan, tehát változtatni kell rajta. Nem lelohasztani, hanem fokozni kell a katonaeorvosok ambícióját, hogy tudásuk legjavával szolgálják a hadsereg és a köz érdekeit. Első sorban a katonaeorvosok fizetésének rendezésével nyugodtabb megélhetésüket kell biztosítani, rangjukat a tisztkével egyenlővé kell tenni és meg kell engedni a magángyakorlat folytatását. Ösztöndíjakkal magasabb képzettség megszerzésére kell őket sarkalni, és a magasabb képzettséggel bírók előtt a gyors előmenetel útját megnyitni.

Ha ezeket a szempontokat betartja a hadvezetőség, úgy radikálisan végez a katonaeorvosi karban mutakozó epidémiával. A katonaeorvosok pedig, ha maguk

előtt tudják a boldogulás útját, egész valójukkal hivatásuk magaslatán állva, nem ambíciószegett napszamosok, hanem orvosok lesznek. Meg kell gyógyítani a beteg szervezetet, hogy munkaképes legyen, akkor a hadseregnek is nagyobb javára szolgál a kétségtelenül értékes katonaeorvosi kar.

Mens sana in corpore sano.

H. G.

Politikai traccsok.

Vérakozás. — Koalíció a fuzióval. — Aehrenthal a magyar politikában. — Gróf Batthyányt Tivadar fiumei kormányzó. — Bánffy Dezsőről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14.

Az őszi nagy és végzetes eseményeket vár az ország. De azért a politikai mező most is, egy hónappal a képviselőház megnyitása előtt száraz és néptelen. Az emberek nem is akarnak semmiről sem tudni, mert félnek minden újságtól.

Igy csak félve szivárog ki egy-egy ellenőrizhetlen hír a nyilvánosságba. Ma például azt beszélték, hogy a néppárt és a fuzió alapján készülő új kormánypart között létrejött a megegyezés. Zichy Aladár gróf partja nem vesz részt a fuzióban, de az új többséggel megmarad a koalícióban. Azok, a kik igen sokat akarnak tudni, hozzátesszik, hogy ennek a megállapodásnak Aehrenthal báró külügyminiszter volt a közvetítője.

A másik hír kevésbé jelentőséges, de éppen ennyire furcsa. Eszerint Nákó Sándor gróf fiumei kormányzó az őszi viszály állásáról s helyébe Batthyány Tivadar gróft nevezik ki. Régóta emlegetik ezt a változást, de mindig megcáfolták. Nákó azonban most már maga akar menni a helyéből s állására csakugyan nem ta-

lálhattak almalmasabb utódot, mint az ország összes egyleteinek ambiciózus védőjét, aki mindenhez ért, tehát bizonyára kitűnő fiumei kormányzó is lesz.

Egyébként senki sem tud semmiről, csak mindenki vár. A figyelő táborban ott van Bánffy Dezső báró is, aki egész nyáron csak egy napra szabadul el a fővárosból, amikor Szemesen Eötvös Károlyt látogatta meg. A báró erősen készül az őszi parlamenti életre, melyben élénk részt akar venni.

Hatszáz ezer beperelt számla.

A kereskedők és a végrehajtási novella.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14.

A végrehajtási novella ellen indult akció egyre szélesebb hullámokat vet. A megriadt kereskedők minden módon biztosítani akarják a követelésüket s mivel a törvény szűk határidőt szabott a régi követelések érvényesítéséhez, ebből oly felfordulás támadhat, amely fölér egy katasztrófával.

A napokban alakult meg a Magyar részletáru kereskedők egylete, melynek tagjait éppen a végrehajtási törvény ellen való védekezés szüksége terelte össze. Az egyesület felhívást intézett az ország összes részletáru kereskedőihez, közöljék vele, hogy a törvény által engedett átmeneti idő alatt hány számlát akarnak érvényesítés végett bejelenteni.

Az eredmény megdöbbentő. Már eddig is kiderült, hogy csak a textil szakmában hatszáz ezer számla kerül bejelentés alá. Ebből pedig kitetszik, hogy az összes szakmák által bejelentendő számlák mennyisége olyan óriási tömeg lesz, hogy egyszerűen lehetetlen azokat az átmeneti idő alatt érvényesíteni. Nincs az országban anyai bírása és végrehajtója, hogyha

Ebéd után rövid pihenőre tér a Szent Atya, majd átolvas néhány aktát és újra a breviáriumot lapozza. Három óra tájban ismét nagy dolgozóterembe vonul, a honnan félnyolc óra felé házikópolnájába megy, ahova különben napjában többször is betér. Négy órakor újabb magánkihallgatások kezdődnek. Félöt és öt óra között egy pohár vízzel vegyített vörös bort vagy limonádét hoznak Ő Szentségének egy darabka kenyérrel. Csak ezután indul a pápa egyik vagy másik udvari káplánjával, vagy szolgálattelvő titkos egyházi kamarásával hes zabb sétára a Vatikán kertjébe. Alaposan szemügyre vesz minden újítást s egy óra múlva visszavonul lakosztályába. Fél hét órakor dinere teritnek, a melyen titkos káplánjai, a két titkár is részt vesz. A diner egy minestrából, sültből, salátával, valami édes ételből, sajtból és gyümölcsből, ásványvizből és egy kis pohár borból áll.

A Szent Atya ezután megbeszéli titkos káplánjaival a másnapi teendőket, utasításokat ad s negyedkilenc órakor visszavonul dolgozószobájába, a hol hébe-hóba még egy-egy fontosabb magánkihallgatást is ad, ezután még körülbelül 10 óráig írásbeli dolgokkal foglalkozdik és nyugalmára tér.

A Szent Atya tizen-nyóra felé már aluszik. Rendszerint az egész éjszakát egészséges álomban alussza át, egész reggeli négy óráig, hogy a következő napon újra előlről kezdje megszokott munkaprogramját.

A pápa megjelenése rendkívül előkelő, egész valója szinte sugárzik az atyai jóságtól

és szelidségtől. Egyformán jóságos atyja gazdagoknak és szegényeknek. Sűrűn hallani tőle ezt a mondatot: „Isten előtt minden ember egyenlő!” Megtörtént egy ízben, midőn egy nemesi apátság nem nemes, hanem polgári származású plébánost választott apátjává, hogy küldöttség kereste fel a Szent Atyát s óvást emelt a választás ellen. A Szent Atya, aki már tájékozódott a küldöttség kérése felől, rendkívül kegyesen fogadta a megjelenteket. Végre aztán a küldöttség egyik tagja előmerészkedett az óvással s kérte a Szent Atyát, hogy semmisítse meg a választást. A pápa erre válaszképpen következő történettel felelt a küldöttségnek:

— Volt egyszer egy gyermek — szegény szülőknél gyermeke. A fiúcska, hogy cipőit megkimélté, naponta mezitláb, darab kenyérrel táskájában tette meg az egy órai utat a legközelebbi gimnáziumba. A fiú kitüntetéssel végezte gimnázialis tanulmányait, pappá szentelték, káplán lett, majd plébános, dékán, szeminárium tanár, kanonok és prépost, később püspökhelyettes, püspök, bíbornok, patriarcha és bíborosérsékből választották a pápáttá. Nos, hát ha a pápátok nem született nemesi ágyból, akkor a ti plébánostoknak sem róhatjátok fel hibáit.

A pápa szavai nagy hatást tettek s a küldöttség tagjai mélyen megindulva, kibékülve hagyták el a Vatikánt.

Ő Szentsége nagyon szereti a kisdedekeket s a kicsinyekkel, ha néha kiballgatásra bocsátatnak, nagyon gyöngéden és figyelmesen fog-

lalkozik. Más vallásukat is igen gyakran fogad kihallgatáson s azok rendszerint boldogan távoznak onnan. Megkapó látványt nyújtott egy idősebb asidó házaspár, amely a pápa áldását kérte. A férfi és a nő nagyon régóta, még mint serdülő fiatalok szerették egymást, de a sors elválasztotta őket s mindegyikük más karján kereste a házasság boldogságát. Később, már öregségre hajló korban, mindketten özvegyiségre jutva, újra egymásra találtak s öreg napjaik határán a pápa áldását sóvárogták. Megkérték hát az egyik sarándokcsapat vezetőjét, hogy engedje meg, miszerint hozzájuk csatlakozhassanak. Jámor alázatossággal térdeltek le a Szent Atya előtt és midőn a pápa csókra nyújtotta feléjük a kezét, azt a két tulboldog ember könnyei nedvesítették. A pápa rendkívül kegyesen bánt velük. Hiába: ő nem ismer különbséget ember és ember között, valóságos szent, teli jósággal mindenek irányában.

Ő Szentsége különben nehéz hivatala dacára is gyakran csillogtatja ragyogó humorát is. Egy ízben egyik ismerőse a pápa jelenlegi életmódja iránt érdeklődött és kifejezést adott előtte azon aggodalmának, hogy Ő Szentsége túlerölteti magát. A pápa mosolyogva válaszolta: „Ne féljen s ne aggódjék miattam. Nyugodtan és rendszeresen élek. Ejjelenkint nem járok kávéházakba, jól alszom, úgy hát hiheőleg Rómában is egészen jól fogom magamat érezni.”

Ő Szentsége rendkívül jótékony, utolsó fillérjét is odaadná a szegényeknek és meg-

ezek egyebet se csinálnának, mint hogy csak a részletárú kereskedők követeléseit ítélk meg s végrehajlják, képesek legyenek ezt az akta-árvizet meguszni.

Igy nem történhetik egyéb, mint hogy a kormány kénytelen lesz a végrehajtási novella kihirdetését elhalasztani, amivel lehetővé teszi, hogy a kereskedők a fogyasztó közönség ellen való támadásaikat mérsékeljék s a bíróságon kívül elintézzék adósaikkal követeléseiket. Ha az egész anyag együtt lesz, akkor a kereskedők egylete ezt memorandum kapcsán beértesíti a kormányhoz.

Halálos villámcsapás.

Három halott, három sebesült.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 14.

Az ország nagy részén átvonult zivatar több helyen okozott kisebb-nagyobb szerencsétlenségeket, de kevés volt ezek között olyan megrendítő katasztrófa, mint a mely egy biharmegyei községben történt. A villám háromszor egymásután beütött egy szőlőbeli házba és három munkást agyonütött és ugyanannyit súlyosan megsebesített.

A megrázó szerencsétlenségről ezeket jelentik Nagyváradról:

Tegnapelőtt Fráter Béla szőlőbirtokán érkenél munkások dolgoztak. Délután négy órakor abba kellett hagyniok a munkát, mert óriási vihar tört ki. A munkások a borházba menekültek. Magda János, Sándor József és Stefn Dömötör pedig a borház tornácán bucsódtak meg. A nagy viharban egyszerre vakító fény cikázott s rá földrendítő dörgés következett. A villám háromszor becsapott a borházba, mely azonnal lángba borult.

A borházból rémülten futottak ki az emberek a szabadba. A tornácra üldögélő emberek azonban mozdulatlanul maradtak. Magda Jánoshoz odakiáltott az édes anyja:

— Kelj fel hamar János fiam, mert ég a pajta.

szorultaknak. Midőn egyik bizalmasa enniatt szemrehányásokat tett neki s azt találta mondani, hogy ha ez így megy tovább, ma holnap nem lesz a Szentségének jóra való ruhája. — a pápa humorosan azt válaszolta neki, hogy az nem tesz semmit. Jézus Urunknak sem voltak jobb fajta ruhái, annál kevésbbé lehet rájuk szüksége neki, utóvégre is csak pápa és mint ilyen, az Urnak első szolgálója.

A Szent Atyának sokoldalú elfoglaltsága dacára akad ideje arra is, hogy a szép művészetekkel foglalkozzék és a pápa nemcsak mint műkedvelő, hanem mint elsőrangú műértő, meleg pártfogója az igazi tehetségeknek. A zenén kívül, amelynek maga is művelője, a Szentsége kiválóan érdeklődik a festészet iránt, amelynek nem egy szép alkotása az ő kezdeményezésének tulajdonítható! Tudományos tekintetben is az első között foglal helyet a Szentsége az egyházi tudósok sorában. Folyékonyan beszél az olasz, német és francia nyelvet, a kihallgatásokon többnyire franciául beszél. A pápa különösen elsőrangú tekintély a kánonjog terén.

A kinek életében csak egyetlenegyszer is alkalmá volt Pius pápával érintkezhetni, okvetlenül nagyra kell becsülnie a magas egyházfejedelmet, még pedig nem csupán mint a katolikus egyház fejét, hanem kiváló egyéni tulajdonságánál fogva is. Nagyra kell benne becsülnie a nemeslelkű embert, aki egyesíti magában mindazon erényeket, amelyek előkelő, felelősségteljes pozíciójára képesítik.

De a három ember nyitott számmal, mozdulatlanul tovább ült az égő ház tornácán. A többi munkás is odafutott erre hozzájuk csak ekkor látták, hogy a villám mind a három társukat megölte. A borházban is maradt három munkás, akik súlyos égési sebeket szenvedtek. A három halottal szemben az ajtó mellett állott egy munkás, de ennek az ijedségen kívül nem esett baja.

A szerencsétlenség híre óriási pánikot keltett a vidéken. Szüveitrendítő jelenetek közt folyt le a halottak hazaszállítása. Erkenébe érve a szekereket három fiatal asszony rohanta meg karjukon kis gyermekekkel, akik ebben a pillanatban tudták meg, hogy ösvegyek lettek.

A megyében gyűlés indult meg részükre.

Érénycsöz fináncok.

Mi történt a szeparében?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14.

Mi és velünk együtt a fináncszemet nem látott dohány kedvelői, eddig azt hittük, hogy a finánc minden törekvése csak a szüz-dohányra irányul és ime most kiderült, hogy Kaposváron nemcsak a szüzdohányt, de az erkölcsöket is védeni akarják a fináncok. Szerencsésük azonban nincs vele, amint ezt az alábbi eset is igazolja.

Megtörtént hetekkel ezelőtt az, hogy három civilruhába öltözött finánc betért Grünvald Mór kaposvári Irányi-Dániel-utcai kávéházába és ott az egyik szeparében foglaltak helyet. Az inkognitoba utazó fináncok bort hozattak, töltött privát-cigarettaikat kértek. A pincérleányok bort hoztak, de töltött privát-cigarettaival nem szolgálhattak, mert a főpincér ilyet nem tart. Az inkognitoban utazó fináncok csakhamar enyelegni kezdtek a pincérnőkkel, de egyszerre csak föltárult a szeparé ajtaja és egy egyenruhás pénzügyőr lépett be. Elsősorban is privát-cigaretta után szaglászott a pénzügyőr, de mert ilyent hosszas kutatás után sem tudott találni a kávéház legrejtettebb fiókjában sem, szörnyen fölháborodott a szeparéi enyelgésen és másnap Grünvald Mór ellen följelentést tettek a rendőrségen, hogy a pincérnök az ő tudtával és beleegyezésével erkölcstelen életmódot folytatnak.

A rendőrség azonban nem látta beigazoltnak a följelentést, mert kisült, hogy az erkölcsellennek bélyegzett szeparéi enyelgést tulajdonképpen az inkognitoban utazó fináncok csak azért inszenzirozták, hogy aztán Grünvald Mór ellen följelentést tessenek.

A rendőrkapitányság fölmentő ítéletét a pénzügyigazgatóság megfőlebbezte Somogyvármegye alispánjához, de az alispán a pénzügyigazgatóság főlebbezését elvetve, a rendőrkapitányság fölmentő ítéletét hagyta helyben, amely ellen most már további főlebbezésnek helye nincs.

A jezsuiták törvényesítése Magyarországon. Egy hír szeriat a kultuszminisztériumban előkészület alatt van a jezsuita törvényjavaslat, melylyel az osztrák abszolút koroknak alatti Magyarországön visszatelepedett Jézus-társasági atyák rendjét törvényesíteni akarják s mint testületnek, vagyoni jogi képességet juttatnak neki. A kérdésre vonatkozó összes adatok s precedenciák összegyűjtve, készen állanak Apponyi Albert gróf miniszterumában, ahol — állítólag — az már az ősszel dűlőre akarják vinni.

AZ ÁRULÓ.

A nagyszerb komédia.

A főbűnös szabadon jár.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 14.

Az operettek szerzői nem hiába keresnek előszeretettel témát a Balkánon. Komédiák, humoros és tragikumos színjátékok sehol a világon olyan nagy tömegben nem teremnek. Ilyen tipikus komédia az a nagyszerb összeesküvés, amelynek aktáit most bogozzák Zágrábban. Lehet, hogy a pör valami komolyabb magot is felszínre hoz. Egyelőre azonban, ahogyan most áll a dolog, egy zavaros és legkevésbbé sem szimpatikus komédia.

A komédia központjában Nasztics György áll, egy viharos multu férfi. Egész élete politikai kalandorságból áll. Amikor már megkóstolta a szerb, a montenegrói, a bécsi külügyi hivatalok pénzét, amikor friss „összeesküvés“ nem mutatkozik a láthatáron, akkor hirtelen felcsap leleplezőnek. Elmondja mi minden gázságot csinált ő végig a Balkánon — ebből telik ki az egész *Finálé* című röpirata — elmondja csupán azért, hogy kompromittálja azokat, akik vele együtt csinálták — nyilván kisebb mértékben — a kalandos vállalkozást. Társait erre letartóztatják. Ő maga ellenben szállást vesz a legelőkelőbb zágrábi hotelben, informálja a vizsgálóbíró, bámulatja magát s adja a nevezetes férfit.

Mi ez? — Ez körülbelül olyasmi, mint ha a rétsági rablógyilkosság egyik tettese még az elfogatása előtt jelentkezett volna, vallván, hogy ki milyen gázságot követett el és ezzel szemben salvus onductust élvezne. A különbség az, hogy Zágrábban árulásról, hűtlenségről van szó és efelől valóban úgy intézkednek törvényeink, hogy a tettes, aki elárulja a társait, nem büntetendő. De a közmorálon ez nem változtat és a közmorál, a nemzeti érzés szemében az ilyen Nasztics-féle kalandorok ép oly megvetendő bűnösök, mint kevésbbé óvatos és kevesebb üzleti szellemmel megáldott társaik.

A zágrábi hivatalos közegek elvben erősen tagadják, hogy Nasztics röpirata befolyásolná a vizsgálatot. A gyakorlatban azonban minduntalan a röpirat állításaira hivatkoznak. Az egész akció komolyságát ez erősen veszélyezteti.

A legmegdöbbenőbb az egész komédiában a balkán szag, amely belőle felénk kap. Itt vannak, néhány órányira tőlünk és az erkölcsök tökéletesen keletiek. Ravasz hazudozás, gonosz árulás, kém-szomj, bomba, tör, gyilkok: elrémitő egy társaság.

A fótanaság az egész dologból az, hogy a nyugati kultúra áldásai égetően hiányoznak azon a vidéken. Amíg a nyugati erkölcsök el nem jutnak hozzájuk, alig is lehet őket egyenrangú politikai tényezők gyanánt kezelni.

A nagy szerb árulási komédia eseményei ezek:

Zágrábból táviratozzák, hogy tegnap a boszniai határon fekvő Dvor községben *Delics* Péter és *Zsifkovics* János kereskedőket és *Zsifkovics* Milán jogászt állítólag hazaáruló bűnösök miatt letartóztatták.

Ujabb letartóztatásokat jelentenek Szera-
voból is. A vizsgálóbíró általól nagyon kom-
romittáló bizonyítékokat gyűjtött össze a vád-
takk ellen. Részletes jelentés még nem érke-
tt. Emlegetik, hogy a házárulással vádolt
sörbök pöre ebben az évben nem fog befeje-
dni. Ha be is bizonyul drátlanságuk a
össze vizsgálóati fogsággal akkor is nagyon
legszenvédnek. (1)

A nagy szerb propaganda ellen indított
kelő áltólól összefüggésben van a karlócai
atriárka választással. Popovics Dusan hor-
átországi országgyűlési képviselő már egy fél
vel ezelőtt arról értesült, hogy minélgyel le-
k a karlócal választás, el fognak járni az agi-
storok ellen. Azt hiszik, hogyha Bogdanovics
győzött volna, nem indult volna meg ez az
kelő.

A nő mint politikus.

Az Aradi Közlöny számára írta:

Bédy-Schwimmer Róza.

*

A politizáló nő olyan régi, mint az a
politika, amelyet a férfiak a maguk felelős-
ségére maguk csinálnak. Amióta politikai
hatalom van, azóta elkeseredett harc folyik a
hatalom birtokáért, látszólag csupán a fér-
fiak közt, de a történelem tanúságai szerint
férfiak és nők között is. Nincsen ország,
melynek politikájában szerepet ne játszottak
volna a — *Schönberger bárónék*. A politikai
hatalom az alkovok, a boudoirok kárpitjai
közül kandikált ki rengeteg sok olyan törté-
nelmi nagyságra, akit a hivatalos történet-
írás államférfiúi, hadvezéri és egyéb dicső
erénnyel tüntetett ki. A memoire irodalom-
nak a hivatalos történetírásnál igazabb fel-
jegyzései szerint kevés kivétellel a politika
minden tényezője — a legkisebbtől föl orszá-
gok uráig — dróton rángatott báb egy-egy
törekvő női politikus kezében. A nőnek ezt a
politizálását számba nem veszik, holott ez az
immorális, mert teljesen felelőtlen befolyás
ma talán erősebb, mint valaha. Ma nemcsak
a grande cocotteok, a Draga Masinok, a Wal-
lenstein Rózák jutnak elődeik nyomán döntő
befolyáshoz, hanem pl. minden egyes nő, a
ki a gyóntatószékben együgyűen továbbítja
a legtöbb kulturállamban uralkodó jezsuita
akaratot, harkot vetve Európa kulturális ha-
ladásának. A felelőtlen az erkölcsstelenség
alapja és ezt a felelőtlenéget a nő ré-
szére fentartani, a férfi politikai felelősé-
gének moghamisítását jelenti.

Egy kormányzó vezérpolitikusunk növ-
re, a kinek férje is „politikai előkelőség”,
ezzel utasította vissza egyszer azt a követel-
lésemet, hogy vegyen részt a magyar nők
politikai egyenjogusításáért folyó küzdelem-
ben:

— Oh kérem, ha választójogot kap min-
den nő, direkt befolyásunkért feláldozzuk
az indirekt befolyást, azt pedig ugyan nem
éri fel.

A felelőtlen politika esteje felé közele-
dünk, a mint államról államra jobban ter-
jed a nők egyenjogusításának gyakorlatiata.
Amerika régen kezdte; 1869. óta több álla-
mában a kormányzásért, minden politikai té-
nyért a nő ép úgy felelős, mint a férfi. Több
amerikai női képviselőt személyesen ismer-
lek; egyetlen-egyet sem, akinek az nem
volna a legfőbb vágya, hogy államának igazi
népboldogságot biztosító intézményei legye-
nek. Azzal az érvel szemben, hogy mi nők
tulságosan elnézően bíráljuk meg a női poli-
tikusokat — bár közönséges irigységgel, egy-

mást lebecsüléssel vádolják meg a nőt —
minden kétséget kizáró dokumentummal iga-
zolhatjuk, hogy a nyilvános joggal, tehát fe-
lelősen politizáló nők a közélet hasznára vál-
nak, a haladás, a kultura előmunkásai ilyen
dokumentum Wyoming népképviselőtének a
női szavazati jog behozatalának 25-ik évfordu-
lója alkalmából 1894 november 12-én a világ
összes parlamentjeihez intézett átirata, amely
többek közt ezeket mondja: „A szavazati
jognak kiterjesztése a nőkre Wyomingra
nézve semmiféle irányban sem volt rossz ha-
tással; ellenkezően, igen sok irányban na-
gyon kedvező következményekkel járt. Kiváló
mértékben járult ahhoz, hogy a bűn és sze-
génység minden erőszakos intézkedés nélkül
tűnjék el ebből az államból; elősegítette a
békés és rendes választásokat és a jó kor-
mányzást, nemkülönben elérni segítette a ci-
vilizációnak és a nyilvános rendnek figye-
lemre méltó fokát. Ezen tapasztalatainkra
támaszkodva sürgetjük, hogy minden civi-
lizált állam adja meg a nőknek haladéktala-
nul a szavazati jogot.

Közel egy év óta végre Európa néhány
állama is elérte a civilizációnak azt a fokát,
amelyen egy nép nem fél már „a nevelés-
g-ségtől”, nem tartja „krajcáros komédiá-
nak”, ha felszabadul az alattomos női poli-
tikustól és helyébe állítja a felelőségteljes
női politikust.

Finnország kezdte. Ott 19 asszony ül a
parlamentben. Az általuk benyújtott törvény-
javaslatok sorozata ékes bizonyítéka a női
politikuskok szociális belátásának. A férj
gyámsági jogának megszüntetése és egy új
házassági vagyoni jognak életbeléptetése-iránt
három különböző petíciót nyújtottak be; az
anya jogainak kibővítése érdekében Gripen-
berg A petíciót; a nők férjhezmenési ko-
rának 17—18 éves korra való megállapítá-
sát Hagmann L. és Kulju Evelina Ala kérte.
Négyen kérték a leányok védelmi korhata-
rának 17 évre való felemelését. Törvénytelen
gyermek jogviszonyaira vonatkozó petíció-
kat Gebhart Hedvig, Nissinen A. és Räsänen
H. nyújtottak be és ehhez külön kérelmezte
még Pärssinen Hilja az elhagyott gyermekek
és hajadon anyák, valamint ezek gyermekei
részére felállítandó otthon létesítését.

Norvégia asszonyai az első választásra
készülnek, amelyen nők az új törvény értel-
mében aktív és passzív részt vehetnek. Hol-
landiában pedig még nem emelkedett tör-
vényerőre az a kormányjavaslat, amely a nők
számára is követeli az általános aktív és
passzív választójogot.

Érdekes jelenség, hogy olyan európai
kulturállamokban, ahol látszólag még nem
várható máról holnapra a nők politikai egyen-
jogusítása, a pártok érzik a nő nyilvános
közreműködésének hatalmas értékét és addig
is, amíg az általános politikai hatalom része-
seivé teszik, bevonják a pártéletbe.

Még a vaskalapos németek is hallgatnak
kor szavára. Liberális pártok, bár még
mindég nem vették fel programjukba a nők
választójogának követelését, organizációikban
helyet adnak az asszonyoknak is. Így tavaly
a vendégjog révén résztvehettem egy lipcei
„nationalliberál”-is pártgyűlésen, amelyen
Westphal asszonyt, a Mitteldeutscher Ver-
band für Frauen Stimmrecht elnökét a párt-
vezetőségbe választották. Az egyesült német
liberális pártok ez őszi gyűlésén Marta Zietz
kisasszony, mint az egyik organizáció-kikül-
dött képviselője vett részt.

Nálunk még a szocialista pártvezetőség-
ben sem találunk nőt, hogyan keresnénk hát

a polgári pártoknál női politikusokat? Mi
még megelégszünk azzal a bizonyos indirekt
politikai befolyással, a melynek a Polónyik
köszönik politikai karriéré-jüket. Pedig gyö-
nyörű példánk van rá, hogy a magyar assz-
zony is méltán tud élni politikai befolyásá-
val: ha joga van.

Ha mi magyar asszonyok végignézünk a
mai silány parlamentünkön, valóban önbitt-
ség nélkül állíthatjuk: ezeké az önző strébe-
reké csak addig lehet a hatalom, míg a
tisztább politikai erkölcs képviselőjét erő-
szakkal kirekesztik a politikai nyilvánosság
szabad területéről, a míg a nőt mint poli-
tikust csak a titkos szobák és folyosók ellen-
őrizhetetlen területén türik meg.

A pátriárka-botrány.

*

„A Nap” folytatja leleplezéseit.
— A radikális-párt sajtópört in-
dít. — A megtámadott Zmejanovics.
— Kossuth Ferenc és a
radikális szerbek. — Hadik gróf
tittakozik.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14.

Megírjuk már, hogy A Nap című fő-
városi estilap cikksorozatát közöl a karló-
cai patriárkaválasztás előzményeiről, titkos
rugóiról, intrikáiról és keményebbnél ke-
ményebb vádakkal illeti Zmejanovicsot,
Bogdanovicsot, az egész kongresszusi vá-
lasztmányt és a radikális szerb pártot. Az
említett lap ma folytatja leleplezéseit da-
cára annak, hogy már tegnap köztudo-
másu lett, hogy a szerbek — a kongressz-
zus, a párt és a vádlottak — megindítot-
ták a sajtópört a cikkek miatt.

A legújabb botrány-cikk elmondja, hogy
Zmejanovics Gábor, a radikális szerbek
megválasztott patriárka jelöltje megválaszta-
tása után Budapestre jött a radikális párt
vezető embereinek kíséretében, hogy a
kormánytól megerősítése érdekében inter-
venáljon. Wekerle kerülgető nyilatkozat-
tal küldte el a vezéreket. Erre a szerbek
Kossuth Ferenchez meniek, aki késő este
ágyban fekve fogadta a küldöttséget. Be-
vontak ekkor a tanácskozásba két vezető
függetlenségi politikust, akikről tudva van,
hogy hosszabb idő óta érintkezést tarta-
nak fenn a radikális szerb párttal. A
függetlenségi politikusok álláspontja az
volt, hogy Zmejanovics megerősítését a
kormánynak nem szabad meggátolni. Ez
álláspontjuk számára azzal nyerték meg
Kossuthot, hogy szerintük a szerb radi-
kálisok egyenesen a függetlenségi párt
törekvéseit támogatják és igen sok negy-
vennyolcas mandátum függ tőlük.

Pár nap mulva — írja tovább A Nap
— megvolt az emlékezetes miniszterta-
nács, amelyben Wekerle Zmejanovics me-
gerősítése ellen foglalt állást, bemutatva a
Zmejanovicsot kompromittáló aktákat. Így
történt, hogy Kossuthnak pártfogoltjával
félre kellett állania.

Ennyit ír az esti lap a választás epi-
logusából. Eddigi állításait a leghatáro-
zottabban fenntartja és várja a sajtópört.
Hir szerint a karlócai szerb komité már
holnap összeül, hogy foglalkozzék azokkal
a vádakkal, amelyek a kongresszust száz-
ezrek elsikkasztásával gyanúsítják. A ra-
dikális párt ma táviratilag kérte fel Vi-
sontai Soma ügyvédet, függetlenségi kép-

ITTHON.

Juhar és a bosnyák foglyok.

Arad, augusztus 14.

Tisztelt kiadóhivatal!

Kérem a lapot holnaptól kezdve Siófok helyett ismét Aradra küldeni. Az előfizetési nyugta azonban tovább is Siófokra mehet.

Kérem a szerkesztőséget, hogy hazaérkezésemet a *Személyi hírek* rovatában ne közöljék. Nem szeretem, hogy a lapok folyton foglalkozzanak velem. Nem Vagy ha már muszáj, írják meg azt egy rövid kommunikében, amelyet készen megfogalmazva itt küldök:

Juhar M. Mihály dr., a kiváló aradi ügyvéd, a törvényhatósági bizottság tagja és a pápai Præ ecclesie lovagrend középkeresztes családjával együtt Aix les Bainsból hazaérkezett. Amint értesültünk, Juhar ur nyaralásának elváratlan megszakítása nem csupán a közép-európai légkörmérésék abnormis alakulásával van összefüggésben, hanem az aradi várba internált bosnyák foglyok ügyével és a Naszics affaire-rel. Juhar dr., amint azt kevesen sejtik, diplomáciai összeköttetést tart fenn a montenegrói külgazdasági miniszterrel, — akit igen kínosan érintett az a föltevés, amely a város legutóbbi közgyűlésén tápot nyert: az i. e., hogy a bosnyák összeesküvők Magyarországot és Ausztriát Montenegroba akarják beolvasztani. Szintugy kellemetlenül hatott az a föltevés, mintha Nemess Zsigmond dr. ép egy montenegrói felhívás folytán, azért akarná a banjalukai szerkesztőket kizabadítani, hogy ezek a délszláv összeesküvés színhelyét Facsetre tegyék át és a haditörvényszék által megsemmisített hírlap helyett a megboldogult Facseti Újság feltámasztásával folytassák az európai béke megszakítására irányuló aknamunkájukat. Noha a város közgyűlésén elhangzott beszédekből is nyilvánvalóvá lett, hogy a montenegrói szövetséges pártok a bosnyák foglyoktól oly távol állanak, mint Makó Banjalukától, — szükségesnek mutatkozik, hogy a törvényhatósági bizottságot egy szakértő világosítsa fel a külpolitika eme kritikus ügyének helyes állásáról. Ez a férfiú Juhar M. Mihály dr., aki Nemess Zsiga dr. akciójával szemben legközelebb indítványt fog tenni, hogy az idegenforgalom érdekében a délszláv összeesküvés többi elítélteit is Aradra hozassanak és a Hotel Straufhausban nyerjenek elhelyezést s egyben a város intézzen üdvözlő táviratot Kiamil basa nagyvezérigazgatóhoz, amelyben megnyugtassa, hogy a törvényhatóság a szultánnak alkotmány-reformjával elé nem kíván akadályokat gördíteni. Kétségtelen, hogy a törvényhatóság ezt a tapintatos indítványt elfogja fogadni és ezzel végkép elfognak simulni a hullámai a kínos ügynek, amelyek egy könnyelműen fölvetett ötletből Aradot már már egy diplomáciai konfliktus központjává készülték tenni.

Többet ne irjanak hozzá és különösen kerüljék a dicsérő jelzőket, amelyekkel az embert olyan keletlenül megszokták huroolni.

A nyaralásról Ném nagysága fog önöknek nyilatkozni, ha a legközelebbi *Száz oldal* című ünnepi mellékletben véleményét fogják kérni, hogy hol és mikor nyaraljunk. Biztosra veszek kettőt. Azt, hogy ne nyaraljunk Siófokon és hogy ne nyaraljunk nyáron. Az idei nyár különben is elvette az emberek kedvét attól, hogy ehhez az ócska, kopott divathoz ragaszkodjanak.

A Juhar-család többi tagja szintén jól érzik magukat. Tasziló fiam kérni fogja a kiadóhivatalt annak kinyomatására, hogy ama hír, miszerint ő is fölvetelt nyert volna a *Gyerünk csak!* című felekezeti különbség nélküli való egyesületbe, valótlan, miután ő csak klerikális sportegyesületek tagja. Leányaim ismét fölveszik az elejtett tennisz-rakettet, — Sündi fiam pedig tovább csinálja azokat a bámulatremelő ötleteket, — amelyekért én őt ponton ütöm, azután azokat büszkén mondom el a Lloydban.

Tisztelettel

Olvashatatlan M. Mihály dr.
ügyvéd és törv. biz. tag.

Egy vérvád tragikomikus története.

Letartóztatott községi bíró.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 14.

Az emberi butaság és gonoszság nem egyszer teremtette meg már a vérvád nevetségős meséjét. Most egy hevesmegeyi községben szintén inscenizáltak rituális botrányt, amelynek azonban kellemetlen következménye volt, nem a zsidókra, hanem azokra, akik a vérvádat koholták.

Az esetről ezeket táviratozzák *Egerből*:

A közeli *Abasár* községben szolgait *Mandl Ignác*nál *Bernát* Erzsébet fiatal cselédleány, aki a napokban nyomtalanul eltűnt. A szülők *Mandl*nál keresték leányukat, de *Mandl*ék arra kérték a cseléd anyját, hogy legyen ő is segítségükre a leány megkeresésében.

Időközben *Hadady* István kisbíró fölmásta a községet azzal a hírrel, hogy a cselédet *Mandl*ék megölték és a vért vitték a közeigő zsidóünnepre. Ő látta is, amikor *Erzsébet* fejét *Mandl* levágta. A rémhír terjesztésében segített *Pataki* János községi bíró is, aki halálát kiáltott a zsidókra.

A parasztság már-már megrohanta a zsidókat, amikor véresen, beteg a *Mandl*ék padlásáról előkerült a cselédleány. Kiderült ugyanis, hogy *Bernát* Erzsébet a padláson megölte magát, amely *Pataki* bíróval folytatott bűnös szerelmi viszonyából fogantott. A nép erre lecsendesedett. *Mártony* szolgáiról csendőrökkel az egrí ügyészségre kíséretre a leányt és szeretőjét, *Patakit*.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Mi történt az Urániában. Shakespeare szelleme lengi át az Uránia színház előadásait. Az ő nagysága sugárzik felénk a holt vászonról, melyen megjelennek a költő óriás husból-vérből való alakjai: Oihelló, Desdemona, Jago, Cassio és a többi rendre. Valami csodálatos érzés tölti el az embert: a nagy tragédia mesteri megjátszását látva. Nem haljuk a beszédet, de mintha Shakespeare nagyszerű mondásai hangoznának, olyan tökéletes illuziót kelt a *Comédie Française* nagy művészeinek néma játéka. Mesteri kép ez. Az ember elbűvölten nézi a fejedelmi pompával berendezett termeket. Szépe, nemesebb és felejthetlenebb látványban aligha részesülhet a közönség. És a szenzációs kép még csak szombaton kerül előadásra.

A válás mint üzlet.

*
Az aradi törvényszék előtt egy aradi házaspár érdekes pörében folyik most eljárás. A férjszázezer koronáért, a válás áráért bepróbálta a feleségét.

Nagy pör az aradi törvényszék előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14.

Az aradi társaságokban sokat beszélnek most arról a százezer koronás pöréről, amely egy volt aradi hivatalnok és tőle különválva élő dussgazdag neje között folyik. A férj ugyanis ezt a tekintélyes összeget követelte azért, mert beleegyezett abba, hogy nejével a hivatalos kifejezés szerint — „a házassági életközösséget megszünteti”. Az asszony a százezer koronáról hat havi lejáratú váltót adott, a lejáratkor azonban nem fizetett, mivel a férj pert indított neje ellen.

A házasság, amely körülbelül két évvel ezelőtt jött létre, nem volt boldog. A nő már másodszor kóstitott bele a házasság örömeibe és első férjétől két felnőtt gyermeke maradt, akik sehogy sem tudtak összeférni mostoha apjukkal. Maga a finomlelkű asszony is nagyot csalódott. Ugy vélte, hogy férjében gyengéd, figyelmes, szerető férfiura talál, aki amellet hűségesen fogja kezelni a nagykiterjedésű ingatlanokból álló családi vagyont. A férj azonban épen nem felelt meg a várakozásoknak. Amint házassága révén jómódhoz jutott, otthagya hivatalát s feltűnően költekezett.

E miatt eleinte apró surlódások, később azonban gyakori civakodási jelenetek játszódtak le a házasság felek között. Az asszony egyre kérlelte férjét, hagyjon fel újabb életmódjával, de hiába. Ekkor a gyermekek léptek közbe és elhatározták, hogy bármi áron is, de elválnak mostoha apjuktól, aki rövid idő alatt vagyona nagy részét elköltötte.

Rábírták anyjukat, hogy hagyja ott férjét és gyermekeivel együtt Aradról költözzék ki a birtokra. Az asszony hajlandó is lett volna erre, a férj azonban kijelentette, hogy ő ilyen áldozatot rekompenzáció nélkül nem hozhat. A férj százezer koronát kért, hogy könnyebben elviselhesse a válás okozta csapást.

Az asszony a saját vagyonából nem tudta volna ezt a horribilis summát előteremteni, de gyermekei felajánlották, hogy készek az összeg felét apai örökségükből fedezni. A megállapodás így perfect lett volna, csupán azt kötötték ki, hogy a fizetés hat hó múlva történjék. Addig a százezer korona biztosítására az asszony váltót adott.

Ilyen módon a válás bíróság nélkül a legnagyobb csendben, mondhatnók egyetértésben megtörtént és az örökös szalmazvegységre kárhoztatott férj nyugodtan élt a válópénzből, amelyet előlegként apott.

De telt, mult az idő és elérkezett a lejárat napja. A férj várta a fizetést, amely azonban késett, mire annak rendjéről a közjegyzőnél óvást vett fel és peresítette a váltót. Az ügy most az aradi törvényszék előtt fekszik, amely előreláthatólag a férjnek ad igazat és megítéli számára a százezer koronát, mint a különválás honoráriumát.

SZEZON.

Mire jó a hadgyakorlat?

A férfi emberiség igen számottevő része panaszkodik:

— Nesze neked! Megkaptam a behívót. Be kell rukkolni, hadgyakorlatra. És éppen most! Most, amikor minden pénzemet elköltöttem a fürdőszezonra. Most, amikor a katonaruhámat újra igazíttatnom kell. Ezenkívül a főnökömmel is meggyülik a bajom. Amikor szabadságra mentem, nem tudta, hogy még harmincöt napot távol leszek. Azt fogja mondani, hogy dupla szabadságot ad. Neki persze hogy mindegy, miért nem vagyok itt; ő csak azt tudja, hogy nem dolgozom. Magam nem igen bánom, ha a főnök pukkadozik, de éppen most határoztam el, hogy szorgalmasabb leszek, hogy újévre fizetésemelést kapjak. Most aztán hogyan kérjek fizetésemelést. A szememre vetné, hogy két hónapon és öt napon át ingyen kaptam fizetést. És ezenkívül most még előleget is kell kérnem, hogy legyen miből élnem és itthon is hagyassak valamit.

Ez az egyik szempont. De van másik is. A másik így szól:

— Na, még ez kellett nekem! Itt van a katonai behívó a hadgyakorlatokra. Egészen elégedkeztem róla. Még nem vettem ki a szabadságomat. Most akartam menni. Csak mostanra gyűlt össze annyi kis pénzem, hogy egy kicsit elmehetnék pihenni. Olyan fáradt vagyok mint egy kutya. Persze most mehetek vakáció helyett katonáskodni, puskát, cakompakot hurcolni, elhagyott falvakban kóborolni, bakancsban gyalogolni, taktusra lépni, parancsóra kelni, parancsóra feküdni. Bizonyos, hogy belepusztulok, miután a pénzemet elköltöttem. Avagy ha a gyakorlatokba nem pusztulok el, hát olyan állapotban kerülök vissza, hogy semmi hasznomat se vehetik és megromlik a pozícióm, nem haladhatok előre, nem kaphatok fizetésemelést, sőt meg kell köszönnöm, ha olyan embert nem keresnek a helyembe, aki nem válik munkaképtelenné olyan időben, mikor a vállalat részére nem dolgozik.

Most azonban a kétféle szempont közé beékelődik egy harmadik, az arany középut szempontja, avagy nevezzük az optimista felfogás szempontjának.

Az optimista ember tehát következőképen vélekedik:

— Mit akarnak az urak? Mit panaszkodnak? Képzeltetnek-e kellemesebb, elegánsabb és egészségesebb időtöltést, mint az ilyen hadgyakorlatot! Az ember egyenruhába öltözködik, amely előírás szerint készül. Tehát nem kell töprengenie és a szabókkal tárgyalnia amiatt, hogy mi a divat, hogy milyen hosszú legyen a sacco, milyen mintájú harisnya és milyen orra legyen a cipőjének, hegyes-e, vagy kerek. Aki meg szorul pénz dolgában, még az óráját is becsaphatja, harmincöt napig nincs szüksége rá: hajnalkor, amikor fel kell kelni, trombitálnak, este amikor le kell feküdni, szintén trombitálnak s mindig jó társaságban van. Csak tessék optimista szemmel nézni. Tessék a kivonulásokat kirándulásoknak tekinteni. Katonazenét kap kurtaksa nélkül és udvarképes urakkal, ezredesekkel, parancsnokokkal van együtt. A kirándulásokon okvetlen jelentkezik az étvágy. Az ebédre nem kell sokáig várni. Már tizenegy órakor meg van a tábla. Nem kell gondolkozni afelől, hogy mit válasszon. Mindenki részére egyforma gondai állítják össze a menüt. Amiatt sem kell aggódnia, hogy romlott húst kap, mert ott nem maradnak ételek vasárnapról, sőt az előző nap-

ról sem, mert amennyit főznek, az mindig elfogy. Ha betartja a rendet, akkor el sem ronthatja a gyomrát s abszolúte nem fog megboldulni afelett való töprengésben, hogy komppóttal egye a csirkét, vagy salátával, ellenben a vacsorapénzből, ha ügyesen összegyűjti, egészséges sajtvacsorákat rendezhet. Egész bizonyosan jól fog aludni, sokkal jobban, mint a legdrágább fürdőhelyeken. Lakás miatt sem lesz baja. Gondoskodni fognak szállásáról, esetleg a szép természet szabad ölében szellős barakkokat építenek neki ingyen. Attól se kell félnie, hogy megtámadják és kirabolják. Éjjelnappal egész sereg fegyveres ember őrizi és magamagának is van ingyen puskája. Végül pedig mindezen kellemességeket betetőzi a legfőbb boldogság...

— Mi az a legfőbb boldogság?

— Hát az, hogy amikor letelik a hadgyakorlat ideje, akkor ledobja az uniformist, hazamegy, megint megkezd a civil életet és felkiált: „Végre ezen is túlestem!”

Amiről beszélnek.

Női lábnyomok a kertben.

Csendes és az unalomig zavartalan a nyári hangulat Aradon. A Hegyalja, az uri közönség nyaraló telepe sokkal vigabb és hangosabb, mint ez a kihalt és unalmas metropolis. Az üresen álló, leeresztett függönyű lakásokban a pókháló terpeszkedik, a hogy a porlepte ablakok mögött nincs élet, annak legfeljebb csak — a rendőrség örül. A rendőrség, néhány nevezetes „nyári betörésen” okulva, most jobban vigyáz az elhagyott szalonokra és néma, rideg buidoirokra mint az adóhivatal, nagy Wertheimjelre. A nagy csendhez szokott fül rendkívül érzékenyebbé válik a legkisebbre nesz iránt is és ha valamelyik naftalin szaga szobában a zongora hurja unalmában megroped, azt azonnal meghallják az élelmes detektívek. Kutatnak, nyomoznak, a miből igen sokszor haszon, de néha néha egy kis pikáns történet is keletkezik, melyet alább el is mondunk annak sora és rendje szerint.

A Magyar utcában (a mint egy előkelő polgári család lakóházához ilyenkor nyáron illik), elhagyottan, kihaltan áll a ház. Csend van a tájékon, a kapuja s minden ablaka zárva, mert a gazdája családjával együtt a Hegyalja egyik kies villájában várja a szálló érését. Senki sem jár a házba, amelyhez az a szép kert is tartozik, a hol ennek a históriának a színhelye kezdődik. A kert virágágyainak színes és illatos rózsáit nincs, a ki leszakítsa. Az arra járók élvezik a gyönyörű ültetvényeket s megállanak, hogy kigyönyörködjék magukat a házigazda kertészeti tudományának remekeiben. Az alacsony kerítés ezt könnyűvé teszi nekik s különösen a korán kelők tartanak megállót a tündérligetecske mellett és szívják magukba a hajnalban ébredő virágok illatát.

A szomszédok halásak is ezért a pazar ajándékért. Minden reggel körülnéznek a ház körül s mintegy önkéntes rendőrsereg szemlélik, kutatják, vajjon az éjjel nem osont-e be a kertben keresztül valaki az elhagyott lakásokba. A napokban aztán a házkörüli csendet izgalom, ijedtség lötés-futás váltotta fel. Az éjjeli esőtől áztatott kert talaján az egyik „virág-illat élvező” friss lábnyomokat fedezett fel. A nyomok egészen tisztán mutatják, hogy a kertben keresztül valaki a háznak hátsó, a kertre nyíló ajtajáig ment s valószínűleg azon át hatolt be. A felfedező megvárta, míg a rendes reggeli társaság összeverődött a kerítésnél. Figyelmeztette őket s érthető izgalommal tárgyalták az esetet. Mint hűséges házórzók azonnal jelentést tettek a rendőrségen. A rendőrség termé-

szetesen rögtön megindította a nyomozást. A nyomozás, amely egyszerűen indult, valóságos bonyodalmakba ütközött. Az első nyomra megállapították, hogy a kertben látható lábnyomok — női lábnyomok, még pedig formás és tetszetős női lábnyomok.

— Aha! a nyári betörők taktikát változtattak. — így okoskodtak a rendnek éber őrei. — Nőket küldenek az üres lakások kifosztására. Új dolog az igaz, de hát a mi eszünkön nem járnak tul. Egykettőre a kezeink közt lesz ez a szoknyás Pappakozta.

Hogy is ne, mikor megállapították, még pedig mesés gyorsasággal, hogy aznap, mikor a lábnyomokat felfedezték, becsátotta el szolgálatából a Hegyalján nyaraló háziasszony a — nevelőnőt. Bizonyára ez a dáma valami jól szervezett betörő banda kémje; befurakodott a családhoz, aztán csak az első alkalomra várt, hogy végrehajtsa a ravaszul kiesült betörést.

Az ugynevezett legazálesebb körű intézkedéseket is megtették már arra, hogy a friss lábnyomokba illő suszterremeket s az azt viselő szép hölgyet kikutassák, amikor komoly szenzációs fordulat állott be. A kertben nyomozó rendőrtisztviselő ugyanis beljebb került, mert hát mégis csak meg kell nézni, vajjon hagyott-e valami hirmondót a háznépnek a vakmerő tolvaj. A mint végig megy a folyosón, az egyik szobából a boldogok álmát elvívó emlékeztető falrengető horkolás üti meg a fülét.

— No ez már mégis csak a legmagasabb fokú szemtelenség, — fakad ki indignálódva — ez a gaz betörő a házigazda ágyában piheni ki az éjszaka fáradalmait.

Ezzel benyitja az ajtót. Belép s gyufát gyújt a sötét szobában. Amilyen büszkén lépett oda a rendőrtiszt az alvó alakhoz, hogy letartóztassa, éppen olyan lecsendesedve lépett hátrább. Az ágyban egyik legjobb barátját, az aradi aranyifjuság kedvelt tagját, egy előkelő állami tisztviselőt pillantott meg, a ki a zajra felébredve szörnyen elbámult, mert nem tudta képzelné, mit jelent a korai rendőri látogatás.

— Szervusz pajtás, fíj le, — szólt szemelt törölve — vedd ki a konyakot a szekrényből és mondd meg, mit akartok itt ilyen korán. Talán csak nem sikkasztottam?

— Azt mondd meg, te hogyan kerültél ide? — kérli a rendőrtisztviselő. Mert mi itt betörőket keresünk.

— Én? Már vagy másfél esztendeje itt lakom alberletben. Szobaur vagyok, a házigazdám a Hegyalján nyaral.

— Itthon voltál az éjjel? szói a rendőrtisztviselő.

— Itthon.

— Nem hallottál zajt, nem vettél észre semmit?

— Én... én... semmit sem hallottam — mondja. el nem palástolható ijedtséggel a szobaur. — Mi... mi... történt?

— Itt egy női betörő járt, annyi bizonyos s, ha itthen voltál, akkor zajt kellett hallanod.

— Honnét tudjátok ezt?

— A kertben női lábnyomok vannak!

— Akkor rendben van, — sóhajtott megkönnyebbülten az ifju és izzadt homlokát törölgette.

— Miért van rendben?

— Azért, — no de gyere közelebb, hadd sugom a fütedbe — mert az éjjel nálam járt ónagysága. Ismered ugy-e?

— Hogyne ismerném, — mondta a rendőrtiszt némi bossúsággal, mert bosszantotta az, hogy ónagyságának — csak a lábnyomai körül nyomozhatott.

TAGADNAK a rétsági haramiák.

Ellenük szólnak a bizonyítékok.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 14

A tegnapi lapok megírták, hogy a vácrétsági rablók ügyében az az érdekes fordulat történt, hogy a tescheni rendőrség arról értesítette a váci rendőrséget, ez pedig a pestvidéki ügyészséget, hogy a Teschenben letartóztatott három munkás töredelmes és beismerő vallomást tett. *Ezzel szemben arról értesülünk, hogy ezek nem felelnek meg a valóságnak.* A rendőrséget ma éjszaka hivatalosan értesítették, hogy az elfogottak közül egyetlen *egy* sincs beismerésben, tagadják a terhükre rótt bűncselekményt és hogy fogva tartják őket, annak az oka a náluk talált pénz és alibiük megbízhatatlansága.

A főkolompós.

Érdekes, hogy a horvát munkásokat Teschenben egy magyarországi származású vasuti alkalmazott találta gyanusnak. A munkások ugyanis boltról boltra jártak és azon voltak, hogy a sok ötkoronástól beváltás útján megszabaduljanak. Az utcán járva, kinyitott egyiküknek a táskája s kihullottak belőle az ötkoronások. Ez tünt föl azután a vasuti alkalmazottnak, aki szót a közeli rendőrnek, mire üldözőbe vették a munkásokat. Eredetileg négy ember volt, de egy elmenekült. A rablóbanda vezére, mint a nyomozás során egy munkás elmondotta, *Marovics* Markó volt. Ő eszelte ki a támadás tervét, ő járt július közepén Budapesten revolvert vásárolni s itt egy kurta kocsmában is megfordult s több gyanus emberrel tanácskozott. Innen Breznóbányára ment. A budapesti rendőrség most keresi a kocsmát, hogy megállapítsa, kikkel jött össze *Marovics*. A rablók szökésének irányáról is van egy verzió. *Marovics* és társai, akik most kézrekerültek, a támadás után állítólag gyalog mentek Zsolna felé s az volt a céljuk, hogy majd vonatra ülve, Oderberg, Teschen és Grác érintésével mennek Zágrábba. A többi rablónak sikerült volna egyenes úton eljutni Horvátországba.

A letartóztatottak fényképei ma érkeztek meg a pestvidéki törvényszékhez. Ezeket nemsokára követik maguk a gyanúsított horvát munkások is, akiket a tescheni kerületi bíróság akiadási kérvény tárgyalása után át fog szállítani a magyar fővárosba.

Hivatalos jelentés az elfogatásról.

Teschenből ma érkezett meg az első hivatalos jelentés, amely a következőket mondja:

Augusztus 8 án több szláv nyelven beszélő munkás ember járta be a tescheni kocsmákat és boltokat s mindenütt új ötkoronásokkal fizettek. A tescheni rendőrségnek az volt a gyanuja, hogy az ötkoronások hamisítások és a horvát munkások keresésére indult.

Augusztus 10 én este háromnegyed kilenc órakor a Friedecker-strassén Bobek féle vendéglőben Stanzilg András és Blschek Ágoston tescheni rendőrök rátafták a horvát munkásokra. Egy asztalnál ültek és hangosan mulattak. A rendőrök nem tudhatták, hogy külön asztalnál a banda egy negyedik tagja ül és csendesen iszik. Ez a negyedik, a mikor

látta, hogy a rendőrök közbelspése komoly, megszökött.

A rendőrök a mulató munkások asztalához lépve, igazolásra szólították őket. Azok elmondották, hogy a goleschaul cementgyárba jöttek munkát keresni, de meri ott munkát nem kaptak, visszautaznak Horvátországba. A munkások közül ketten, *Marovics* és *Orlic* munkakönyveikkel igazolták magukat.

A rendőrök nem elégedtek meg ezzel és felszólították őket, hogy menjenek el a rendőrségre. Hárman ki is mentek nyugodtan a kocsmáján, de amikor az utcára értek, megfutottak. A két rendőr a nyomukban volt és kettőt, *Orlic*-ot és *Marovics*-ot megfogták.

Orlic-ot *Blschek* rendőr fogta meg. *Orlic* dulakodott a rendőrrel, fajtogatta, a rendőr csak úgy tudott magán segíteni, hogy *Orlic* kezébe harapott. Amikor *Orlic* kihústa kezét a rendőr szájából, amaz két fogát kitörte. Közben vasuti munkások jöttek, akik a rendőr segítségére siettek és úgy *Orlic*-ot, mint a Stanzilggal duhajkodó *Marovics*-ot segítették megkötözni. A harmadik munkás *Robitz* állomás felé menekült, több rendőr a vasútra kapott és az állomáson sikerült a harmadikat, *Grodics*-ot elfogni. *Orlic* Györgynél, aki negyven éves és mázoló, találtak 8157 koronát, aranyórát, aranyláncot, 1426 koronáról szóló takarékbetétkönyvet és egy nyolclövetű revolvért. *Marovics* Markó huszonhat éves pályamunkásnál találtak 4206 korona készpénzt, ezüstórát, aranyláncot, *Grodics* Máténál, aki 24 éves és szintén pályamunkás, 3454 korona készpénzt, ezüst és aranyékszereket és töltött revolvért találtak.

Az elfogottak a vácrétsági merényletben tagadják a bűnrészséget, sőt bizonyítani akarják, hogy a merénylet idején a merénylet helyének közelében sem jártak. A pestvidéki ügyészség megindította a kiadási eljárást, de a tescheni hatóság az elfogottakat csak akkor fogja kiadni, ha hatóság elleni erőszak miatt megbüntette őket.

A negyedik tettes elmenekült, az osztrai országúton elrejtett egy táskát, melyben ötszáznegyvenöt korona ezüstpénz volt.

NYÁR VAN.

A külföldi utazó.

(Történet éjszaka, a Pölzl-kávéház terraszán. A terrasz néptelen csak egy asztalnál ülnek: egy viseltes szalma-kalapos, aki inkább fekvő, mint ülve egy kosárszéke mélyed és a málnájától maradt szalmaszálon keresztül hunyorítva, a csillagokat vizsgálja; a másik egy Kohl Noort szopog és a vasuti menetrendet lapozgatja.)

Az egyik: (Megunja a csillagokat és ettől fogva eszi a szalmaszálat.) Tulajdonképpen hova megy? Hova utazik?

A másik: Még magam sem tudom. Mindenestre lenézek Velencébe. Már régen készülök erre az utra, de tudja Isten mindig közbe jött valami.

Az egyik: (Ásit.) Igen. Velencében el lehet az ember néhány napig. De csak nem akar ott nyaralni?

A másik: Nem ... Dehogy ... Csak egy kis tanulmányut ...

Az egyik: A Beau Rivage ba szálljon. Komisz lebuja, de olcsó. Ha tíz lírát fizet, egész nap kibámulhat a szobájából a Riva Schiovanira ...

A másik: Szép?

Az egyik: Mi?

A másik: A kilátás.

Az egyik: Megjárja. Én voltaképpen nem laktam ott. Én a Lidon voltam. Jó hely. A Hotel Villa Regina erkélyéről csupa tenger minden. Az ember

szeme nem győzi felülni azt a sok kékséget ... Én néha reggeltől estig néztem a tengert. Szerelmes voltam abba a ködszerű, felmérhetetlen lágy semmisségbe. Később meguntam, benézgettem Velencébe. Mozognom kellett, mert valami emésztő fáradtság ülte meg a lelkemet. És én szinte perverz mohósággal habzsolom mindazt, ami csínquecento. Kirugtam magam alól a tengert, mert úgy éreztem, hogy beleszédülök és utána mászom, mint a holdkóros. Nagyon sokat néztem bele. És, ne nevéssen ki, de engem valósággal csábított a tenger, ez a puha nirvana, ez a bársnyos, viharzó hullám-világ ... Látott már tengert?

A másik: Még nem.

Az egyik: Meg fog örülni. Előbb csak bámolni fog. Kinyitja a száját és nem tud beszélni. Mint akit fejbe ütöttek. Később, ha majd jobban megismerkednek, egyszerre csak észreveszi, hogy a tenger megszólal.

A másik: (Átszellemülten.) Érdekes ...

Az egyik: Az a folytonos esobbanás, leccsanás, mind egy-egy hang, egy-egy betű és a kis esipkés tarajok, amelyek a hullámokra felszaladnak: az ékezetek. Észreveszi, hogy az a nagy hőmpölygő vizmező felelget a gondolataira: klik-klak-locs ... Ez így megy egész nap, szüntelenül. A megörülésig. A tenger mindenre felel: klik-klak-locs ... Egy borzalmasan egyszerű szimfonia: az életnekrológja, tele tüzelve csupa pajkos kis melódiával, amelynek egy misztikus világ tapsol. Mintha ezer és ezer osztriga és tengeri csiga kagylója csattanna össze. Én négy hétig fuldokoltam ebben a hangmóroban. Aztán bemenekültem Velencébe. Két napig jóformán ki se szálltam a gondolkából. Nóta kellett. Eleven, buja zengés, hogy az idegeim előkerüljenek a tenger-fenékről. Odadobtam magamat a bel canto zuhatagába. Nesztek, daloljátok életre a lelkemet a ti teprongyos Santa Luciaitek vén skáláival. Szedjétek ki belőlem a tenger robadt párját, ezt a rengő ringó halálüzenetet. Fajjad gondolieri, vén síposa a lagunák petyhüdt romantikájának. Te adsz egy nótát, én adok egy lírát és szépen megleszünk. És ha nem teszük, harsogva szölok bele az éjzaka fekete fülébe és kimosom a lelkemből zokogó áriákkal a fájdalmat. (Dudol.) Aj Marie! Aj Marie! (Köpködni kezdi a szalmaszáldarabokat, amiket lerágott) Jó hely Velence ...

A másik: Mért nem írja meg ezt? Ha úgy leírná, ahogy elmondja ...

Az egyik: Minek? ... Különbön egyszer, ha talállok egy csöndes kis házat ... Egy munkátiis, gémes-kutas kicsi remete lakot, ahol beveszem magamat egy hónapra, meszelt szobák tik-takkos csöndjébe ... Talán írok egy ilyesféle rapszodiát. Egy kis életképet. Egy amoncat ... És ... és belepusztulok! ...

A másik: (Meghatva.) Sokat utazott?

Az egyik: Na, megfordultam itt-ott. Tavaly azszal kezdtem, hogy leültem Rivában és onnan ki kiugrottam a Garda tóhoz ... Mond, Atter, Wolfgang, Traum és a Worthi tó ... Bá! Az ember egy kissé megmártogatja a lábát és megy tovább ... (Minden átmenet nélkül.) Tegyen egy kis hajóutat. Az Ungara Croata ladikjain ... Lovrana, Zara, Cattaró. Vagy menjen fel a Semmeringre, 1025 méternyire mehet a tenger fölé, a Panhausban kilenc koronáért kidőzsiheti magát. Vagy menjen Abbaziába. Írok Crocinak. Akar a Villa Angiolinóban lakni, vagy a Feorábaa, vagy a Quarnero Depandancban? Én már undorodom a meleg tengertől. Nekem jég kell, valami zuzmarás világ, hogy lefagyasszam ezt a sorvasztó tüzet a halántékomról ... Torino, Genova, Pisa, Róma, Napoli megér egy-egy napot ... De ha világot akar látni, menjen egy kissé fraucia földre: Aix-les-Bains, Chambéry, Trouville. Aztán rohanjen Gasteinba egy 35 fokos Thermal-fürdőre és ha marad még egy kis pénze, feküdjön le egy napra a Grand Hotel de Londres terraszán Monte-Carlóban. De ne játszik. Okos ember nem játszik.

A másik: Mennyit utazott!

As egyik: (Fel kel a helyéről. Nagyon nyujtózódik. Mintegy kiáltva a következőket.) Van öt forintja?

A másik: Ót? . . . O! . . . Hiszen éppen kérni akartam, hogy kölcsönöznék a csehem árát.

As egyik: (Fanyaral) Egy koronája sincs?

A másik: Én tudnillik vártam ide valakit, de nem jött.

As egyik: Na jó . . . Hát mikor utazik?

A másik: Azt hiszem, csak az őszel.

As egyik: Ugyan? (Biccint a fejével és elmegy.)

A másik: (Még várta még amaz eltűnt, aztán évtatosan kikeresi a forintját és csemet.)

A pincér: Kérem.

A másik: (Kifizeti a csemet.)

A pincér: (Az utra mutat, amelyen a szalmakalapos eltűnt.) Sok szépet látott ez az ur.

A menetrendes: Bejárta az egész világot.

A pincér: (Közlebb hajol.) Az egész világot? Hát én azt mondom önnek, hogy még tíz kilométert sem utazott egyfolytában.

A menetrendes: Ugyan ne beszéljen

A pincér: Én tíz éve vagyok itt és ez az ur még egy napig sem hiányzott a kávéházunkból.

A menetrendes: Akkor ugyan honnan tudná mindast, amit elmondott.

A pincér: (Besöpri a borraivalót.) A menetrendes. Nyáron mindig azt tanulja. Most már kívülről tudja a birdetések is.

Torreré.

NEMZETEK VERSENYE

a levegő meghódításáért.

Ujabb kormányozható léghajók.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 14

Zeppelin kormányozhatónak bizonyult léghajója elpusztult ugyan, de ezzel együtt korántsem szűnt meg az emberiség küzdelme a levegő meghódításáért. Sőt éppen a német grófnak tragikusan végződött kísérletei bátorították fel a különböző nemzetek léghajósait, hogy most sokszorozott erővel hozzáfogjanak a levegő meghódításához. Egymásután érkeznek most hírek Angliából, Franciaországból sőt Bécsből is, amelyek mind léghajó utazásokról számolnak be. A többi nemzetek — és ez érthető — féltékenyek lettek a német grófra és a német birodalomra s úgy látezik fel akarják használni azt az időt, amíg Zeppelin új léghajójának felépítésével foglalkozik.

Erre a nemzetközi versenyre feleltem a magyar osztrák hadvezetőség is és most különböző katonai léghajókkal tesz kísérleteket. E kísérletek hír szerint már némi eredményre is vezettek, bár még mi igen messze állunk első kormányozható léghajóktól.

Szorgalmas kísérleteket folytatnak most Angliában is. Legnagyobb rekordot ért el itt Wright léghajós, aki a tegnapi első kísérlet alkalmával 8 percig és 13 másodpercig időzött a levegőben; a második kísérletnél motorját 25 méter magasságban megállította és ferde vonalban le akart szállani. A balszárny előbb érintette a földet és ennek következtében eltört. A repülőgép sérülése könnyű természetű és hamarosan kijavítható.

Nem pihennek azonban ezalatt a németek sem. Egy berlini távirat most azt jelenti, hogy Parsival őrnagy ma Berlin-

ben felszállott egy léghajóval, amely tényleg kormányozhatónak bizonyult. A léggömb elröpült Berlin északi része felett. Onnan Rudolfsburgba ment, ahol többször megkerülte a városháza tornyát. A levegőben különböző meglepően sikerült mutatványokat végzett, majd Köpenickben baj nélkül leszállott. Egy másik távirat szerint a léghajó két és háromnegyed óra alatt röpült körül Berlint. A léghajóban két kapitány és egy mérnök ült. A szél elindulásakor is elég élénk volt, később pedig rendkívül erősen fujt, a léghajó mégis pontosan engedelmeskedett kormányosának.

Franciaországban is erősen foglalkoznak a kormányozható léghajó problémájának megoldásával. A „Petit Parisien” Dijonból jelenti, hogy a város felett tegnap este kormányozható léghajót láttak, amely tojás alakú volt. Előbb az indóház felett mozgott, később pedig Lyon irányában tűnt el. Nem lehetett megállapítani, hogy a léghajó mely irányból jött.

Ballada az ischli szerenádról.

Edvárd király, angol király
Hó párnán pihen,
A márjenbádi víz nán
Kschl erdőben.

A béke érdekébe jött,
Ivott, csókot a. ott,
Sőt bakkarázott s emiatt:
Edvárd elfáradott.

Edvárd király, angol király,
Ágyában szer dereg,
Ablak alatt lábujjnegyen
Járnak az emberek.

De nesz közeleg . . . hab, es zene!
Hegedű, fióte, dob
Himnuszba tör ki hirtelen,
S az árja mind nagyobb.

Harsogják kürtön, oboán
S másféle hangszereken,
Edvárd király, angol király
Az ablaknál terem.

„Itt adni éjjeli zenét,
Hát eht es pofa kell!
Folköttem a lordmajort,
Ha nem kotródnak el!”

A paracsnak hatása nincs,
Akármind szilárd;
„Urak, urak, zene-ebek:
Igy éljen Eduárd?”

Hisz es az éjjeli zene
A kurámnak megárt!
Köztetek egy se hagyja, hogy
A tudjon Eduárd?”

Csin tál cörög, fagót hörög
Mint egy beteg sirály,
Muszáj az éjbe dörögni,
Hogy éljen a király.

Mir könyörög Edvárd király:
„Pihennem kellene! . . .”
De nem kegyelmez neki meg
A veterán zene.

S szól trombitán, szól sip dobon
Fal is reped, meging,
Megörjli Edvárd királyt,
Zúg a God save the King! . . .

A megunt asszony.

A mikalakai vitriolmerénylet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14.

Nagy izgalmat okozott Mikalaka községben néhány héttel ezelőtt az a merénylet, amelyet egy megunt szerelmes asszony követett el vetélytársnője ellen. A bosszura éhes nő vitriolt, vásárolt, a másik asszonyt megleste és leakarta önteni. A megtámadott asszony védekezni próbált és a merénylő nő kezére ütött. Ez elejtette az üveget, de a szétfrecscsenő vitriol mindkettőjüket megsebesítette, a megtámadott asszonyt oly súlyosan, hogy néhány nap múlva belehalt sérüléseibe. Az aradi ügyészség most halált okozó súlyos testi sértés bűntette miatt vádat emelt a merénylő asszony ellen, aki a törvényszék fogházában ül.

A merénylet oka tulajdonképpen egy mellőzött gazdasszony féltékenysége volt.

Néhány évvel ezelőtt meghalt az Ujmikalakán lakó Soós Antal államvasúti fékező felelősége. Soós akkor a hához vette a 84—85 év körül lévő Tóth Zsófiát gazdasszonynak.

Tóth Zsófia nagyon megszerette a gazdáját és így módfelett rosszul esett neki, amikor pár hónap előtt Soós őt elbocsátotta szolgálatából.

— Majd visszaszölna még Soós ur, — mondotta az asszony — de akkor már késő lesz.

Nem tudni mire célozhatott ezzel az asszony, annyi azonban bizonyos, hogy Soós nem hívta őt vissza. Sőt ellenkezőleg, egy másik asszonyt vett magához, Vig Juliannát, aki anyyira a kegyeibe lérközött Soósnak, hogy az hajlandó volt őt feleségül venni.

Már az esküvő napja is ki volt tüve, amikor a megkötenő frigről tudomást szerzett az első asszony, Tóth Zsófia, aki elhatározta, hogy megakadályozza ezt a házasságot. Minthogy másképpen, mint a menyasszony elpusztításával nem lehetett ezt megtenni, hát az ekeseredett Tóth Zsófia erre határozta el magát.

Aradon valahonnét vitriolt szerzett és ma hajnalban megleste riválisát az udvarban, amikor az éppen a pincébe akart menni.

Tóth Zsófia magasra emelte a vitriolos üveget és ezzel a kiáltással rontott Vig Juliára:

— Most leszámolok veled, mert elcsábítottad azt a jó embert!

Ezután le akarta önteni a nőt, aki azonban ügyesebb volt és a kezére ütött Tóth Zsófiának. Ettől az üveg eltört és a vitriol mindkét asszonyra fröccsent, de olyan szerencsétlenül, hogy az arcukat, meg a kezüket súlyosan megsebesítette.

Tóth Zsófia csakhamar fellépett, Vig Julianna ellenben, az arcán oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy pár nap kioldás után belehalt.

A merénylő gazdasszonyt felgyógyulás után az csendőrök letartóztatták és az aradi törvényszék fogházába szállították és megindították ellene az eljárást. Ma készült el az ügyészség a vádrattal, amelyben halált okozó súlyos testi sértés miatt emel vádat Vig Julianna ellen. Az asszony védője a vádrat ellen kifogásokat fog beadni, amelynek folytán az ügy a vádtanács elé kerül s az fog határozni a vád alá helyezés felett.

FOGTECHNIKUSOK betörő szövetkezete.

Tömeges letartóztatás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 14.

A fővárosi rendőrség — mint budapesti tudósítónk jelenti — letartóztatott öt, jó családból származó fiatalembert, akik a Sherlock Holmes és a Nick Carter regények hatása alatt betörő szövetkezethez alakítottak. Először Muttermuth János fogorvosnál próbálták szerencsét, de rajtavesztek. A fogorvos lakására a napokban beállított egy fiatal ember és kérte a fogorvost, vegye kezelés alá rossz fogait.

Vele jött négy társa, akik az előszobában maradtak, míg barátjukat a fogorvos a műterembe vitte. Mikor a páciens társaival együtt eltávozott, Muttermuth észrevette, hogy számos értékes holmija eltűnt. Nyomban feljelentést tett a rendőrségen, ahonnan több detektívet küldtek lakására, akik ott elrejtöztek. Másnap a fiatalember újra eljött barátaival, akik, míg a fogorvos amaszt kezelte, alkulcsal behatoltak a lakásba és minden értékes dolgot magukhoz vettek. Épen távozni készültek a gazdag zsákmánnyal, amikor a detektívek előbujtak rejtekhelyükről és letartóztatták a fiatalembereket, akiknél megmotozásuk alkalmával négyezer korona értékű ékszert, egy drága éremgyűjteményt és számos egyéb értéktárgyat találtak.

A rossz utra tévedt ifjak közül Balázs József szobrász növendék, tizenhét éves, Velkusz Imre és Béla tizenhat és tizenhat éves, Engel Zoltán tizenhat éves és Saentessy Jenő tizenhat éves fogtechnikusok.

HIREK.

Forrongás

egy lelkész elhelyezése miatt.

— Horvát papok gardedélködése. —

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 14.

Fiume egyik külvárosának, Drenova községnek magyar lakosságát valóságos forrongásba kergette papjának elhelyezése. A község papját, Zigár Pált ugyanis, aki nem volt hajlandó támogatni a horvát tulzókat, a novi érseki vikárius elhelyezte és egy horvát papot helyezett Drenovába.

A novi vikáriátus tegnap írásbeli parancsot küldött Zigár Pálnak, amelyben meghagyja, hogy Ledenice községben, ahová áthelyesték, 24 órán belül foglalja el új állását. Zigár bejelentette a fiumei városi háznál, hogy egyházi felsőbbbőségének kénytelen engedelmességet tenni, mert ellenkező esetben fölfüggesztéssel fenyegettek. A bejelentést tudomásul vették és a város intézkedett, hogy a tulajdonát tevő drenovai templom értéktárgyait, takarékpénztári könyveit és egyéb ingóságait azonnal letartózzák. Drenova község egész lakossága föl van háborodva Kukanics fiumei horvát pap ellen, a kit az erőszakos áthelyezés értelmi szerzőjének tartanak. Kukanics már évek óta arra törekszik, hogy Fiumében állandóan horvát liturgia és mise legyen.

A drenovaiak azonban nem hagyják annyiban a dolgot és a novi vikáriátus újabb föl-

lépésével szemben ratorzióra szolgáltatták föl a kegyuri joggal rendelkező várost.

A város megbízásából Devecic tanácsos és Melxner főszámvevő tegnap délután megjelent a drenovai templomban és elkészítette a templom leltárát átvetve a templom könyveit, arany és ezüst ékszereit, aztán a bezárt templom kulcsait este beszállította a fiumei városi háznál. A drenovaiak a novi vikáriátus által kiküldött papot nem engedik be a paplakba és így Drenova község pap nélkül marad.

Fiume városa ma délután rendkívüli közgyűlést hívott össze ebben az ügyben. Zanella országgyűlési képviselő indítványozta, hogy a város ünnepiesen és a legérélyesebben tiltakozzék a novi vikáriátus kvalifikálhatatlan, törvény- és jogellenes eljárása, valamint az intézkedésnek végrehajtásával megbízott fiumei plébános eljárása ellen. Indítványozta továbbá, hogy a kormányt küldöttség kérje meg Fiume egyházi jogi hovatartozandóságának tisztázására és arra, hogy Fiumét és környékét magyar egyházmegyévé alakítsa, valamint terjesszen a város jelentést a szentszékhez Rómába a zengi püspökség és a novi vikáriátus tulkapasai, horvát faji provokációja és keresztényellenes viselkedése miatt. Zanella indítványát elfogadták és megbízták, hogy járjon el azonnal személyesen a kormányznál és Rómában a sérelmes ügyben.

Az Aradi Közlöny legközelebbi száma a kettős ünnep miatt kedden reggel jelenik meg.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 15-én az időjárás: Változékony, hűvös, elvélve csepdek.

— Az aradi bosnyák rabok ügye a képviselőházban. Budapesti tudósítónk táviratozza: Musiczky Döme országgyűlési képviselő, a szerb radikális párt tagja, a képviselőház legelső ülésén, tehát szeptember tizenhatodikán interpellációt fog intézni a miniszterelnökös az Aradon bebörtönzött bosnyákok ügyében.

— Nagyboldogasszony napi bucsu Radnán. A nagyboldogasszony napi bucsura az idén is szép számmal érkeztek Radnára az erdőlyiek Zalatna, Abrudbánya és Verespatak vidékéről. Ugyiszintén a lugoslak, karánsebesiek és a temesmegyei németajku községekből. Forgalom és látogatottság tekintetében azonban a mostani bucsu a múlt évekhez képest sokkal gyöngébb volt, aminek oka a mostani esős időjárás, a mely sokakat visszatartott a sarándok utól.

— Szarcsényi püspök temetése. Nagyváradról táviratozzák: Ma temették el a szombaton elhunyt Szarcsényi Pál nagyváradai püspököt. A temetés délelőtt 9 órakor volt. A bejelentést ínyes papi segédjével Samassa egri érsek végezte a püspöki palota kapujában. A nagy gyászmélet után a székesegyházba vonult, ahol rekviem volt. A mise után, melyen szintén az érsek celebrált, a holttestet a vasúti állomásra szállították és onnan Sárosdorozsra vitték.

— Rotschild Charlesék családi öröme. Kedves örömhír érkezett ma Angliából a cséhtekei Wertheimstein kuriára, a hol mostanában szaporá munkával tündérujjak öltöttek-varrtak apró, selymes, csipkés fehér kelengyét egy várvavárt pici baba számára. A babakelengyét a fiatal Rotschild Charles asthma kastélyába küldték, ahonnan most jött meg a hír, hogy Rotschildné Wertheimstein Rózsikának lánykája született. A boldog ifju apa táviratban értesítette örömé-

ről felesége Cséhtekeken nyaraló családját. Az újszülött gyermeknek Mária Lujza lesz a neve.

— Szerencsétlenség a londoni magyar kiállításon. Londonból táviratozzák: A londoni magyar kiállítás területén egy amerikai léghajós léggömbje töltés közben felrobbant. Hat ember megsebesült, kettő meghalt.

— A vashidak. A tanács ma tartott ülésében elhatározta, hogy az összes építkezési vállalkozókkal közli a kereskedelmi miniszternek a vashidak ügyében küldött leiratát. Utasította a mérnöki hivatalt a hidak felső szerkezete és alaposági munkálatai műszaki feltételeinek összeállítására, mert ezek szerint kell, a miniszter meghagyása folytán, az elfogadott terveket átalakítani Zeigmondy Béla mérnöknek és az osztrák-magyar szabadalmazott államvasutak gépgyárának és a Weitzer-féle vaggongyárnak. A többi vállalkozónak feltételes építési megbízást adott, azaz a kikötéssel, hogy míg a felveendő kölcsön ügye perfektuálva nincs, addig kereseti kimutatásokat nem nyújthatnak be.

— Lázító állatorvos. Pápáról táviratozzák: A rendőrség megindította a vizsgálatot Schmiedt József itteni katonai állatorvos ellen, akiről kiderült, hogy a svábok között a magyarság ellen gyűlöletre izgatott és egy temesvári német lapban megjelent lázító cikkét osztogatta. Az agitátor-állatorvos a 15. tüzérezred állatorvosa. Bejárta a községeket, mindenütt izgatva a parasztságot. A nyomozást teljesítő csendőrs jelentést tett az illetékes ezredparancsnoksághoz is, mely egyelőre kaszárnya fogságot rótt az állatorvosra. Schmiedtet hasonló üzelmek miatt büntetésből helyezték el Galiciából Magyarországra.

— Új főkonzulok Fiumében. A király az Amerikai Egyesült Államok fiumei konzulává kinevezett Clarence Rice Slocum és a fiumei francia konzulátus vezetőjévé kinevezett Patit de Brun főkonzul megbízó levelet ellátta a működhetési jog legfelső záradékával.

— A hírlapi „kacsa” eredete. A hírlapi kacsa szó eredetét mulatságos történet keretében mondja el egy berlini újság. A brüsszeli akadémiának egyik tagja, Cornelissen az állattani osztály vita ülésén, évtizedekkel ezelőtti felolvasást tartott a kacsa falánkságáról, s ezt különböző példákkal illusztrálta. Egy ízben harminc kacsa zárt egy ketrecbe a kitűnő akadémikus, s egy héten keresztül éhezette őket. Időközben kettő elpusztult s ekkor a többiek fölfalták. A következő napon ismét befojzta pályafutását két kacsa s ezeket is hasonló sors érte. Végül egy kacsa maradt a ketrecben. Vagyis a széles talpu jószágok egymást falták fel. Cornelissen értekezésének ezt a részét leközlötték a brüsszeli lapok, innen aztán az egész világsajtót bejárta a nem mindennapi történet. Az amerikai lapok már százszoros nagyításban hozták a kacsa bus történetét. S mivel a történet hallatára még a felolvasást végig hallgató komoly akadémikusok is mosolyogva dugták össze a fejüket, így az olvasó közönség is kétkedve, jökedvően fogadta az apróságot, amely különben az összes későbbi áltörténet sorsát megpecsételte. A publikum ezután valahányszor hiheetlen dolgokat olvasott, a kacsa történetére gondolt, s így tett azért ez a szó történelmi nevezetességre.

— A vízvezeték. A belügyminiszter tudva lévően nem nagyja jóvá a vízművekről alkotott szabályrendeletet. A tanács ma kiadta a leiratot Lócs Rezső gazdasági tanácsosnak. Virágh Lajos főmérnöknek és Szathmáry Károly főigazgatónak véleményezés céljából. Ha az illetők javaslataikkal elkészültek, átdolgozza a tanács a szabályrendeletet s bejárja a közgyűlés elé.

— **Letartóztatott hamiskártyás báró.** Bécsből jelentik: Az itteni rendőrség letartóztatta a budapesti születésű *Schönberger Zsigmond* bárót, aki *Szirmai György* néven egy osztrák könyvkiadó cég szolgálatában állott. A letartóztatás egy bécsi jogász feljelentésére történt, akitől Schönberger hamis kártyázással tizennyolcezer koronát nyert.

— **A csendőrszurony.** Miskolcra írják: A hejőcsabai csendőrvezetője, *Szabó József* tegnap Görömbölyön szuronyával keresztül szurt egy embert. Az illető ma belehalt a szenvedett sérülésbe. Az esetről két helyről adtak tudósítást. Az egyik verzió szerint Görömböly község előjárósága értesítette a hejőcsabai csendőrt, hogy egy izgága, veszekedő, közveszélyes ember letartóztatása végett jöjjenek Görömbölyre. A vett jelentésre Szabó József csabai őrsvezető egy csendőrrel Görömbölyre ment, egyenesen a község házára. Itt találta Rácz Béla görömbölyi lakost, akinek letartóztatása végett hívták. Rácz Béla szembeszállt az őrsvezetővel és megragadta ennek szuronyát, úgy, hogy a szurony elgörcsült. Erre az őrsvezető kirántotta a szuronyt Rácz kezéből és keresztül szurta Ráczot. A szurony a jobb lágyékon hatolt a testbe és a bal lapockán jött ki.

Más részről jelentik: A görömbölyi előjáróság letartóztatta Rácz Béla ottani lakost, aki igen izgága ember volt. Rácz Béla kezeire bilincset tettek. Ekkor jöttek a csendőrök és a megbilincselte Ráczt tényleg a csendőr fegyveréhez kapott, de nem jelenthetett veszélyt a csendőrre nézve, mert mint említettük, az illető ember meg volt bilincselve. A csendőrvezető ennek dacára a megbilincselte embert keresztül szurta. Az illető pénteken délután az Erzsébet kórházban meghalt. A fegyverhasználat dolgában a csendőrszárnyparancsnokság vizsgálatot rendelt el, melynek megejtésével Szekeres Gyula csendőrszázados hadbíró és Möricz László csendőrhadnagy bizattak meg. A csendőrtisztek a helyszínén kihallgatásokat eszközölnek.

— **A tojásos szélhámos.** Különös módon csaptak be ma Aradon *Gróza* Juon kisjenői román parasztot. Az együgyű ember egy nagy kosár tojást hozott be eladás végett. A piacon találkozott egy régi barátjával, akitől megkérdezte, hogy nem tudja-e hol lehetne a tojásokat drágán eladni?

— Tudom biz én, — felelte amaz — a törvényszéken van egy nagyon jó vevőm, majd elvisz szük hozzá a tojásokat.

A két ember elment a törvényszéki palotához, ahol Grózá a barátja leültette a palota kapujába és azt mondta neki:

— Várj itten, amíg én felviszem a tojásokat a bíró urhoz. Ha eladtam, a pénzt lehozom neked.

Az egyszerű román ember ott várt a küszöbön másfél óráig. Azután még egy óra hosszáig üldögélt és amikor biztos volt afelől, hogy már nem jön le a tojásos bajtárs, bement a törvényszéki épületbe a barátja iránt tudakozódn. Ott azután megtudta, hogy a cimborája becsapta őt, mert a tojásokkal a törvényszéki épület hátsó kapuján elment, amíg a jámbor Gróza a bejáratnál várta őt. A rendőrség most keresi a tojásos szélhámost.

— **Ehenhalt lelenygyermek.** Debrecenből írják: A debreceni ügyésség megkeresésére a rendőrség büntügyi osztálya érdekes büntügyben folytat eszidőszert vizsgálatot. A bűnpör egy lelenctartó anya ellen folyik, akit azsal vádolnak, hogy a tartásba fogadott gyermeket annyira éhezette, hogy a szerencsétlen apróság meghalt. A vizsgálat még nincs befejezve s így nem állapítható meg, vajjon forog-e fenn büntetendő cselekmény s igazak-e a följelentés állításai. Pár héttel ezelőtt kapta gondozásba a

debreceni lelencházról *Kalmán Ferencné*, a Csokonai-utca 21. szám alatt lakó asszony, Domokos Józsefet, egy öt hetes gyermeket. A kis apróság eszidő óta napról-napra őszöb és őszöb esett s ma reggel végre meghalt. A gyermek holttestét *K. Szalay Béla* dr. kerületi orvos vizsgálta felül s azt oly előcsuevésztnek, lesoványodottnak találta, hogy a halál okául a hiányos táplálkozást állapította meg s erről jelentést tett az ügyésségnek. A királyi ügyésség utasítására a rendőrség büntügyi osztálya megindította a nyomozást és ma délelőtt vallatásra fogta az asszonyt, de ez tagadta, hogy enni nem adott volna a gyermeknek. Annyit beismer, hogy a fiúcskának nagyon rossz étvágya volt, de asta vádat nem vállalta, hogy a gyermeknek szándékosan nem adott volna enni. Különösen tiltakozott az ellen, mintha ő elakarta volna emésztetni a gyermeket. A rendőrség intézkedett, hogy a vizsgálat kiegészítéséért és holnap azokat fogják kihallgatni, akik az asszonnyal egy udvarban laktak.

— **Gyilkos aggastyán.** Egy aggastyán által elkövetett gyilkosság hírére vesszük *Bánlaktól*. *Ádám Miklós* bánlaki fiatalember szóváltásba került *Novák* Szofróval, egy ottani 86 éves aggastyánnal, akit a heves szóváltás közben megütött. Az aggastyán ezt a bántalmazást úgy torolta meg, hogy egy éles késsel *Ádámot* hasbaszurta, aki a súlyos sérülésbe bele is halt. A holttestet *Fialowszky Béla* dr. nagybecskereki törvényszéki orvos boncolta fel, míg *Novákot* a temesvári királyi ügyésség gyilkosságért letartóztatta.

— **Halálos ítélet.** *Varsóból* táviratozzák: A local hadtörvényszék tegnap hat halálos ítéletet hozott. Az elítéltek valamennyien a longyel ferradalmi párt tagjai.

— **Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyintézményben helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézményi takarékbetétüket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadjuk hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felvonás nélkül fizetik vissza.** 2679.

— **Modern színpad a Központi szállodában.** Holnap mutatkozik be az új művészgarda. Ez egy valóban világvárosi műsor lesz. Sikerült 5 napi vendégtájkra *Fred Edlart*, az utólréhetetlen átváltozó művészt megnyerni, aki egymaga mint színész egy egész színdarabot ad elő. A második fénypontja lesz a műsornak *Vörös Illi*, a legjobb magyar cabaret diva. A művésznap Budapest után egy csapásra meghódította a nagyváradi és kolozsvári közönséget. Először szám *Claire* és *Clark* amerikai akrobaták. *Walkofsky* orosz ének és tánc hármas. *Berényi Izó* magyar komikus. *Sugar Elza* és *Kovács Vilma*, a két bájos szubrette. Felhívjuk ezuton is a közönség figyelmét erre a valóban szenzációs műsorra. Helyárak: első hely két korona, második egy korona huzé fillér. 2709

— **Gyermekek béhurutja és védekezés ellene.** Kimerítő statisztika hiteles adatai szerint, az első gyermekév halálozásainak 60-70% a az emésztő szervek megbetegedéseire esik. Hogy ezek a megbetegedések a hibás táplálkozásból erednek: nem szorul bizonyításra. A nyári forróság, a máskor sem megbízható tejben ilyenkor nyüzsgő baktériumok, az általuk okozott vegyi bomlása a tejnek, alig észrevehető indispositió a gyermeknél és beköszönt minden rémével a rettegett béhurut, az orvosoktól általában gyermekekholerának bélyegezett betegség — a különben oly nagy táplálék értékű tejtől. De azért adjunk tejtáplálékot a gyermeknek: csak hogy olyat, a melyik nem bomlik, a melynek állandó összetételét sem hőmérsék, sem helyi viszonyok megváltoztatni nem képesek: az alpesi tejből készült, abszolút csirmentes, abszolút tápláló becsü és sohasem bomló Neszlélisztat. Dr. M. E.

— **Tanulmányutról.** *Weisz Hugó* fényképész külföldi utjáról, hosszabb távolléte után vissza tért és műtermének vezetését személyesen ismét átvette. 2704

— **Felhívjuk olvasóink figyelmét a Magyar Élelmiszer szállító Részvénytársaság nyilvános hűtő és fogyasztó raktárának hirdetésére, mely lapunk mai számában megjelent** 5807

— **A legjobb márciusi kivitteli sör, csak Schuch Ferenc Milleniumi sörcsarnokában kapható.** 1907

— **Molypuszító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Weisznál Aradon.** 191

● A kiváló bér- és Miskolc gyógyferrás ●

SALVATOR

vese- és hólyagbajknál, köszvénynél, csukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyvíz.

● Kapható ártárylakrészében vagy a Salva-Lépfőnél ●

Salvator-ferrás Vállalkozás Budapest, V. Rudófrakpart 8.

Ma, szombaton Foreli Henrik

magyar bűvész- és gondolatolvasó
rendkívül érdekes estélyt
tart

Kovács és Novotny

Vadászkürt-vendéglő kerthelyiségében.

Belépti-díj nincs.

Esténkint Gyurkovits András zenekara
hangversenyez.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Száztizenhárom oldal.

— *A dánosi bűnpör ítélete.* —

— *Az Aradi Közlöny tudóstíjójától.* —

Arad, augusztus 14.

A dánosi bűnpörben az ítéletet tegnap közbesíttették a védőknek. Az ítélet és annak indokolása sűrűn megírt 112 oldal. Nagyon érdekes az indokolás ama része, amely az életkor megállapításával foglalkozik.

Általánosságban meg kell jegyezni, — mondja az indokolás, — hogy az esküdtbírószág arra tekintettel, miszerint a vádlottak mind kóbor cigányok, akiknek nevét teljes bizonyossággal megállapítani nem lehet, mivel neveiket folyton változtatták: az esküdtbírószág nemcsak a vádlottak által bemondott neveket fogadta el, hanem azokat a neveket is használta, amely neveket vádlottak más alkalommal más helyen viseltek. Az illetőségi vagy származási hely szintén nem volt kitudható, mivel vádlottak vagy nem is tudják születési helyüket, vagy tévesen mondják be azokat, s kóbor élelmódjuk lehetetlenné teszi illetőségük megállapítását: azért az esküdtbírószág kénytelen volt e tekintetben vádlottak bemondását elfogadni. Az életkor megállapítására szintén nem lehetett támaszkodni születési anyakönyvi kivonatokra, mert vádlottak vagy egyáltalán nincsenek bevezetve születési anyakönyvekbe, vagy ha bevannak is, azt letagadják vagy maguk se tudják s ez más módon nem volt kipuhatolható. Epen ezért az esküdtbírószág mindazon vádlottakra vonatkozólag, a kiknek életkora feltűnő módon váltóltással,

holott a terhükre rótt bűncselekmények megtorlásánál az életkor megállapítása felétlenül szükséges, — vádlottak életkorát szakértő- orvosokkal állapította meg.

A szakértő orvosok szerint: Lakatos Sztojka Bajka 18—21 éves; Kolompár B I g Tuta 20—25 éves; Lakatos János, Kuna Surányi 20—25 éves; Német Vrana, Trokár Marcsa 20—30 éves; Német Vrana Trokár Marcsa 20—30 éves; Surányi Csoroszlva Lakatos Julcsa Luterna 20—25 éves; Surányi Márton Tuba 23—30 éves; Lakatos Mari Kácsi 19—20 éves és Lakatos Róza Mundra 14—18 éves. A kétséges életkorra való tekintettel az esküdt-szék a vádlottakra kedvezőbb helyzetet fogadta el és nem tévesztette szem elől, hogy a bűncselekmények előtt egy évvel történtek és a mostani megállapításnál annnyival kevesebbel idősök voltak.

§ Milliós csőd. Nagyhikindáról jelentik nekünk: A csődbe került Első Varjasi Takarékpénztár ellen már eddig is egy millió korona követelést jelentettek be. A csődválasztmány hétfőn alakult meg.

Uj könyvek.

* Koltai Virgil válogatott munkái. Koltai Virgil dr. munkáit a korán elhunyt író és professor özvegyének megbízásából rendezte sajtó alá Lakatos József, összegyűjtve benne Koltai kiválóbb tanulmányait és szépirodalmi dolgozatait. Munkái megérdemlik, hogy a feledéstől megóvassanak és így összegyűjtve, mivelődésünk közkinccsivé váljanak. Ebben a könyvben elbeszélésein és néhány gyönyörű költeményén kívül művészien megírt esszayket találunk. Anyó-Pálról, Fáy Andrásról és Petőfiről írt Esztétikai cikkei mellett különös figyelmet érdemelnek Széchenyi Istvánról és Deák Ferencről írott tanulmányai. Lakatos József, aki Koltai munkáit sajtó alá rendezte, a gondos csoportosításért és a mű elé írott tartalmas, szép bevezetésért őszinte elismerést érdemel. A könyv özv. dr. Koltai Virgilné címén (Buda-dest, Murányi utca 4) rendelhető meg négy koronáért.

* Az új büntető törvény, vagy helyesebben mondva az eddigi büntető törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló novelláris törvényeikké immár szentesítve lévén, abból egy igen praktikusán kezelhető „jegyzetazulú” kiadást kaptunk, amelynek ujtása az eddigi kiadásokkal szemben az, hogy az oldalaknak csak felét foglalja el a szöveg, míg a másik fele üresen van hagyva, hogy a praktikus jogász azon jegyzeteket tehessen. Azt hisszük, ügyvédeink és bíránk hamar meg fogják szeretni ezt a fajta kiadásokat, melyeket Benkó Gyula Grill féle udvari könyvkereskedése Budapest, adott ki. A Büntető Novella ára 1 kor. 20 fillér.

* A Hunt—Pázmán, illetve Wetlin nemzetség története, kapcsolatban Pál mester, vagyis Anonymus napfényre hozatalával. Ezen a címen érdekes családtörténeti munka jelent meg Szentgyörgyi György Gusztáv tollából Eperjesen. A szájhagyományok és történeti adatok egész halmazával bizonyítja a szerző Anonymus létezését, aki szerinte nem volt más, mint egyik öse, hazini és szentgyörgyi gróf Szentgyörgyi Pál. A felsorolt adatok már irodalomtörténeti szempontból is érdemesek volnának az illető faktorok figyelmére. Egy Anonymusnak története magyar mnezeti szempontból elsőrangú fontosságú. Az érdekesen megírt mű a szerzőnél rendelhető meg.

* Szürke ég alatt Vértessy Gyula novelláit főképen a friss elbeszélő hang jellemzi. Meseje úgy látszik bőven akad, és a mesemondó kedve sem lankad soha. Látszik, hogy az író szeretettel és könnyedén fonta a mese tarka szálait. A témái közül nekünk sokkal jobban tetszenek azok, hol egy-

szerű emberek közvetlen érzéseit rajzolja, mint ahol bonyolult lelki problémákat és komplikált helyzeteket akar megfejteni. Mindent összevéve, Vértessy Gyula új könyve méltán sorakozik a kedvelt író többi munkája közé. A novellás kötetet az országos irodalmi és közművelődési szövetség adta ki.

* Művészetek és a stílus. Koronghi Lippich Elkek dr. igen érdekes és gyönyörű tanulmányt írt saját művészi felfogásáról. Emondja ezen művében, hogy hogyan alakul ki a művészi stílus különböző kor behatása alatt, hogy mennyire befolyásolja a mindenkor stílus az egyént is, aki maga is irányítja ezt. Korunk széjjelhező törekvése, az egyéniség szertelen követelődése, a nietsche-i elbizakodottság mennyire romboló hatással van a művészi stílusra. Majd a kollektív munkában, az összességért való lelkesedésben, az altruizmusban jelöli meg a művészetek új reneszánszát. Végső következtetése — melyet az angol és a finn nép végletes, de sokban mégis rokon példájával igazol — az, hogy a művészet forrása a mult; amely művészet megtagadja a közösséget saját multjával és megszakítja erőszakosan ön önfejlődése fonálát, az elsorvad. Lippich fejtegetése világos, meggyőző és mégis mélyen járó. Okfejtésén meglátszik, hogy az alkotás titkaiban és a művészetek pragmatikus történetében egykép járatos ember agyában fogantattak. A szép tanulmány 300 amatőrpéldányban jelent meg és könyváruai uton nem kapható.

* Magyarázatok és tanácsok az új végrehajtási törvényhez. E címmel dr. Sándor Jenő ügyvéd egy hasznos füzetet bocsájtott közre, amelyben okos tanácsokkal szolgál a kereskedőknek, iparosoknak és gazdáknak. Beszél ezen novella jó és rossz oldalairól és iparkodik a kellő összhangot megtartani a hitelező és adós érdekei és jogairól. A füzet érdekes a figyelemre és 30 fillérért beszerezhető Kerpeliszó aradi könyvkereskedésében.

* Kovács Ferenc, az aradvármegyei tanfelügyelőség hivatalnok a egy novellás kötetet írt „Érzelmei Világából” címmel. Apróbb rajzok és novellák ezek, amelyek elég közvetlenséggel és magyarul vannak írva. A csinos kiállítású kötet a Weisz és Klein aradi könyvkiadó cégnél jelent meg és az ára 1 kor. 50 fill.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 14

A sok eső most már nemhogy felesleges, hanem már káros is, eltekintve attól, hogy akadályt gördít a még visszaéző gazdasági munkálatok elé. A gabonaüzlet irányzata részint a kedvezőtlen időjárás folytán nem jelenkező élénkebb hozatalok következtében szilárd.

- A mal placon eikeit:
- 6000 mm. buza 10—10.80
- 400 mm. rozs 8.60—70
- 300 mm. árpa 7.20—7.30
- 600 mm. zab 7.10—30
- 200 mm. tengeri 7.30—40

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktáza.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 14.

Kínálat jó, vételkedv elegendő, 5 fillérrel magasabb árak. Amerika ¼-el magasabb.

As arak az alábbiak szerint:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprillira . . .	11.63—11.64	11.61—11.62
Buza októberre . . .	11.27—11.28	11.25—11.26
Zab októberre . . .	8.19—8.20	8.19—8.20
Rozs októberre . . .	9.32—9.33	9.31—9.32
Tengeri májusra . . .	7.20—7.21	7.18—7.19
Tengeri augusztusra . . .	7.74—7.75	7.72—7.73

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény 633.25

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 14. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 30—131 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 131—132 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 135—137 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—360 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéselészlet: Augusztus hó 11. napján volt készlet 28.665 darab, augusztus 12. napján felhajtatók 155 darab, augusztus 12. napján elszállítottak 3.9 darab augusztus 13. napjára maradt készletben 38.431 darab. A hízott sertés üzlet irányzata: változatlan

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 14. —

Fehér Kereszt szálloda. Guttman A. utazó Bécs. — Steinhardt Mór utazó Bécs. — Schloszer Izidor utazó Bécs. — Wigner Dezső utazó Bécs. — Sramner Ede utazó Budapest. — Vágó Manó utazó Budapest. — Polacsek Leó utazó Bécs. — Sipos Lipót utazó Budapest. — Dezső László tanár Komárom. — Erdensoha Gyula kereskedő Budapest. — Ifj. Ecker József építész Temesvár. — Urbanak István hadnagy Szeged. — Laufer József dr. ügyvéd Budapest.

Központi szálloda. Flusser Hugó utazó Budapest. — Spitzer Márk magánzó Lugos. — Ulicsy Károly felügyelő Csáktornya. — Gyarmathy József tanító Várpalota. — Jogasius Tibor lelkész Szentlőrinc. — Rosenberg Simon kávész Debrecen. — Resenfeld N utazó Budapest. — Kertész Gyula gyógyszerész Battonya. — Lenkei Márton utazó Budapest. — Meskovics József kereskedő Gattaja. — Nogel Ignác utazó Szatmár. — Kovács Ferenc Miksa utazó Budapest. — Grünfeld Miksa kereskedő Budapest. — Gálffy Lajos kir. járásbíró és neje Nagyhalmagy. — Spielmann József kereskedő Budapest. — Földváry József körjegyző Beles. — Spielmann József kereskedő Budapest.

Pannonia szálloda. Varga Lajos hivatalnok Lippa. — Steiner József utazó Budapest. — Petrovics György tanító Nagylak. — Farkas Miklós dr. ügyvéd Kolozsvár. — Popovics Péter hivatalnok Lugos. — Nikodin Romulusz tanító Szemlak. — Pas kutiu S. ügyvédjelölt Arad. — Lovasberényi Tusika magánzó Arad. — Láng Frigyes dr. ügyvéd Békéscsaba. — Tamás Géza gyógyszerész Lugos. — Halász István mérnök Budapest. — Lumberger Róza vendéglősné Nyitra. — Messer Armin utazó Kájenő

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca I. szám, Szabadegyház mellett.)

Műsor 1908. augusztus hó 15-én, szombaton és 16-án vasárnap:

1. Élő árnyképek. Látványosság. — 2. Az ügyes házvetető. Kacagató. — 3. Telegráf jelek mentették meg Szentációt. — 4. Jogászcshy. Bohózat. — 5. A virágáros leány regénye. Életkép. — 6. Életmentő. Bohózat. — 7. Barcelonai bikaviadal. Nagy látványosság. — 8. Hóbor-tos vőlegény. Kacagató.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Csukrázda.

Előkészületen: A marothoni futás.

Előadások: Délután 4 órától este 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

A felalás szerkesztő távollétében a szerkesztőért felelős

Bolgár Lajos.

Sirolin

Kisad az örvény és a hirtelen megváltozó a légkör, vészidő, és a hirtelen.

Tüdőbetegségek, szarvok, számar-köhögés, skrofulózis, influenza

ellen szüntelen használ és orvos által ajánlott szíriája.

Miért is értékes szarvok és számar, hiszen szüntelen használ „Roche” eredeti csomagolásban.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svick)

„Roche”

Kisad az örvény és a hirtelen megváltozó a légkör, vészidő, és a hirtelen.

NYILTTÉR.*

Igen tisztelt Nádler ur!

A legszivesebben elősmerem, hogy az Ön által feltalált „Hófehér“ fogtisztítószer kitűnően bevált.

Bárkinek a legmelegebben ajánlom, mert kellemes íze és ártalmatlan hatása mellett a fogakat szép fehérre tisztítja.

Tisztelettel

Borbély Jánosné,

Arad.

2705

Telefon szám 646.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a **Gróf Zselénszky Róbert zimbrói erdőkezelőségének aradi faraktárának kezelőségét átvettem,** és ezt az uradalom elvei szerint úgy mennyiségileg, (Kocsirakományonként vagy bármely kisebb mennyiséget) mint a mij nőségben kifogástalanul fogom a közönség rendelkezésére bocsájtani.

Tömör kirakásu teljes öl száraz fát szolgálak ki.

Arad, 1608. június hó 10-én.

Tisztelettel

2237

Obláth Béni.

a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“ képviselője.

Császárfürdő Budapest. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kén- és hévízű gyógyfürdő: modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-fürdők, uszodák-, török-, kő- és márványfürdők; hőlégy-, azénsavas- és villamos fürdők. Ivó-kúra. 200 kényelmes lakosztály. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

Az igazgatóság.

Steckenpferd-Liliom-tejszappan

a legkitűnőbb a bőrnek. 2275

Bergmann és Társa Drezda és Teschen a/E., volt és marad a naponként beérkező elismerő levelek szerint a leghathatósabb gyógyszerpattanások ellen. A bőrt állandóan finoman, puhán tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80 fillérért kapható a gyógyszárakban, drogueriakban, illatszerekkereskedésekben és borbélyüzletekben.

Legjobb üdítő ital

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
SÁVANYUVIZ

Is több, minden országban, minden városban, és minden üzletben.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK

heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. l. em.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk.

1908. augusztus hó 15.**Keresünk:**

Aradra: diszmű, játék és norinbergi üzletbe 2 és elsőrendű festék üzletbe 1 segédet s több tanoncot.

Vidékre: Előkelő nagykereskedőcéhez perfect magyar és német levelezőt, terménykereskedésbe könyvelőt, gép- és gyorsírónót, továbbá 5 fűszer, 2 fűszer és csemege, 2 fűszer és rövid, 6 vegyes, 1 kézmű és vegyes, 1 fűszer, rövid, cipő és kalap, 3 vas és fűszer szakmabeli magyar, román és részben német, tót és szerb nyelvismerettel bíró segédet, több tanoncot.

Ajánlunk:

Női irodai alkalmazottakat, kik az Aradi Kereskedők Köre német levelezőt, tanfolyamot hallgatták, a gépirásnak és levelező gyorsírásban jártak, egy intelligens úri leányt, ki a magyar, német és angol nyelvet bírja, gép- és gyorsíró s az összes irodai teendőket jártas, továbbá 5 fűszer és csemege, 2 vegyes, 5 dívat, 1 kézmű, rövid és dívat, 1 rövid és norinbergi, 1 szövőcérna és kézműáru, 2 rőtös és rövid, 2 bőr és 2 vas és fűszer szakmabeli segédet, és 2 románul beszélő tanoncot.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA

Klein Sándor,

Keppich Zsigmond,

titkár.

411

Igazgató.

„MINIMAX“

kézi tűzoltó készülék.

A jelenkor legbiztosabb tűzvédelmi eszköze.

Nélkülözhetetlen minden üzemben, intézetekben, szállodában, üzletekben, irodákban, lakásokban, gazdaságokban.

Egyszerű, feltétlen megbízható, mindenkor oltásra kész!

Az ár, súly és nagyság **Minimuma** az egyszerűség és használhatóság **Maximuma**. 1904. augusztus 1-étől 1908. január 1-éig hitelesen kimutatott 7642, többnyire igen komoly tüzet oltott. 21

Arajánlattal, prospektussal, mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál:

Kneffel Károly és Fia

vaskereskedése és szénüzlete Aradon.

A „Magyar Minimax“ gyár r. t. Arad- és Arad-megyei kizárólagos képviselője.

A nyaraló és fürdőző

közönség szives figyelmébe!

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Pakóts: Egy karrier története, Neera: Egy élet árán, Varsányi: Uria, tragédia. Gáspár Fer. dr.: V. Ausztrália, Csendes oceán, VI. A tengerész lovagkora, Daudet E.: A szerelem martírja, Alarcon: A földgolyó, A Norma fináléja, Ambros Zoltán: Leányok, asszonyok, Zsoldos: Barátom a huszárfőhadnagy, Nagy S.-né: A tisztartó leánya, Biró Lajos: Huszonegy novella, Lovik: Az arany polgár, Herczeg F.: Kaland, Kéry Gy: Friss nyomon, Németh Jenő: A léha Budapest, Lux T: Budapest, Leicester Ford: Janic Meredith, Fergus Home: Egy rejtélyes eset, Kempelen: Spiritiszta káté, Sienkiewicz II: A keresztes lovagok, Rider H: Wingfield Tamás,

Németben: Zobeltiz: Die Kinder des Herrn von Harthausen Wölfling-Adamic: Meine Memoiren, Stilgebauer E: Das Liebesnest, Conrad J: Im Taifun, Böhme: Die graue Strasse, Bernhard Marie: Vogel Phönix, Michaelis Karin: Gyda, Marriot: Moderne Menschen, Westkirch L: Kains Entführung, Klinskowström A: Verlorene Liebesmüh, Nordau: Morganatisch, Vaudere J. de la: Die Stadt des Lächelns, Maiseroy René: Jette, die Probierramsell, Willy: Ein hässlicher Herr, Hirsch Ch. H.: Eva Tumarche und ihre Freunde, Bahr H.: Der Meister, Bourget P.: Schwestern, Müller Ehrencron A.:

Kölcsön díj havi 1 kor. 20 fill, vagy kötetenkint fizetve 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták!

Vidéki bérlők

Is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill.,

vagy füzetenkint 14 fill.

Lebár: Pikanterien, Baka-Baitz J: Roccoco, Rozsa és pillangó, Patzeller: La belle bergère, Baán: Gyónás, Pálkás B: Iluska csárdás és 4 magyar nóta, Kálmán: Tatárjárás, Szirmai: Naftalin, Schänwälder: Automobil-induló, Kurucz J.: Sugaras álmok, Fény jár nyomodba, Járom az utcát, Neszmélyi: Amerikai parknégyes, Kornis: Dalkeringő, Reinhardt: Pajkos grizettek.

A zenemű kölcsöntár 5-ik pótljegyzéke is megjelent és ingyen kapható.

KERPEL IZSÓ,

401

könyv-, zenemű és papírkereskedése Aradon.

Telefon 883. sz.

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet **hófehérre** tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádlér-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-**rövidebb időn belül is hófehérre tisztítja.**

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádlér Lajos

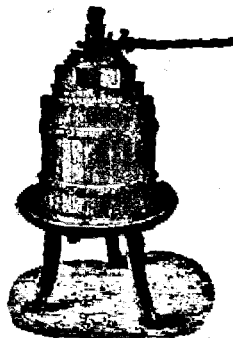
2544 Arad, Andrásy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

Kovács Soma és Tsa. Arad,

gép, műszaki és pinzozgázdászati eszközök gyári raktára.

Kühne E. mosoni gépgyáros kiz. képviselője.

461

Mabille, Borsajtók, Szőlözúzó, Bogyózók, Kutak Szivattvuk, Tömlők!

Jäger József

esztergályos

Arad, Deák Ferenc-utca 2. szám.

Mindennemű

esztergályos munkát végez,

javitásokat csont és borostyánba elfogad.

Kitűnő eresztő csapok amerikai bőr betéttel, nem parafal

1327

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a **szép üde arc**, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcbőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcbőr ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedüli szer, mely 5—6-szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A **Földes-féle MARGIT-CREME** páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A **MARGIT-CREME**, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készítte:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára 1 korona.

281

Lényeges árleszállítás

fehérenmű, vászon, chifon és asztalneműeknél.

Megjegyezzük, hogy nem holmi kétes minőségű, hanem **elsőrendű** általunk garantált jó áru kerül olcsó eladásra.

Fentiekén kívül:

Czérna vászon maradékok

méterenkint 70—80 kr.,
egész vékony 90 kr.-ért.
80% megtakarítás.

Chifon és madapolan maradékok

3 mt.-16l 6 métrig darabokban
27 és 32 krajcár métere
Kiváló jó minőségűek.

3000 méter

egyféle egész finom batizst chifon 60 kr. helyett 45 krajcár.

Ritka alkalmi vétel!

Pamut vászon maradékok

erős szálú 30 krajc., közép szálú, minden fehérenműre alkalmasak, 32 krajcár métere.

Fenti maradékok igen alkalmasak

Internátus

kelengye összeállítására.

Intézeti kelengye leány és fiuk részére

készen raktáron vannak vagy előnyös áron készíttetni vállaljuk.

Rosenblüh H. és Társa

divatáruház.

391

Hírdetéseket teljesen ingyen ad a kiadóhivatal: József főherceg-ut 22. szám. Telefon szám: 151.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásul kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Am apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: József főherceg-ut 22. szám. Telefon szám: 151.

Ha nem rovatban minden sor egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 5 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánlkozó apró hirdetés 20 sorig 50 fillér, minden további sor 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultó helyein.

Előkelő fiatalember

házasság céljából hasonló, feltűnő szép leánynyal, esetleg fiatal özvegygel óhajt megismerkedni, vallás és hozomány mellékes. Csakis fényképpel és teljes címmel ellátott leveleket kér Apatelekre Tancs lakos. 2706

Verseczre

cserefiu vagy csereleány kerestetik izraelita uriházba. Cím a kiadóhivatalban. 2707

Radnai-ut, Jél-utca 4B. számú

ház eladott. Városligeti kertész. 2660

Széchenyi-utca 7. számú ház

első emeletén egy 3 szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó mellékhelyiségekből álló lakás garcon embernek vagy gyermektelen házaspárnak november 1-re kiadó. Bővebbet ugyanott. 2708

Borosbordó eladó.

2 drb. 110 Hliteres, 2 drb. 16 Hliteres, 8 drb. 18 Hliteres. Bővebbet Andrassy-tér 20. sz. „Házmester-nél.” 2702

Harisnya-kötőde

Andrassy-tér 20. (Fischer Elek-palota) A n. 6. közönség rendelkezésére áll. 2696

Intelligens

iskolás leánykák, urí családnál teljes ellátásra elfogadtatnak. A háznál zongorahasználat is Cím a kiadóban.

Vegyéskereskedés

kerültilen kalméréssel a lippai járásban más vállalat miatt azonnal eladó. Bővebbet Sektick Jánosnál, Lippán. 2701

Kunyadi-utca 1. sz.

3 szobából álló utcai lakás és mellékhelyiségek november 1-től kiadó. 2662

Kentesüzletemet

árakészlettel vagy anélkül jutányos áron eladom. Garai Károly, Arad, Szabadság-téren. 2675

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát jövedelmező ház. Bővebbet a lap kiadóhivatalában. 2668

Zongora tanítónő

kitűnő metódussal órákat vállalna. Cím a kiadóhivatalban. 2708

Eladó szőlő.

Világoson, öt percrenyire a 12. sz. motoros megállótól, a Nyerges-hegyen 5 kataszt hold. Van benne szép új nyaraló pincével. Borház és minden felszerelés. Jutányos ár. Tulajdonos Györke Lajos, tanár. 2658

Orczy-utca 19. szám alatt

egy üzlethelyiség hozzátartozó lakással együtt, azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 2689

Eladó üzlet.

Sarok üzlet vegyeskereskedés, dohánypárta, erős zárt edényekbeni italméréssel a legforgalmasabb vasúti utcában, más vállalat miatt azonnal átadó. A vételhez négyezer korona szükséges. Facset, Grimm Testvérek. 2682

Eladó!

Egy jó karban levő két szárnyas nagy kapu; fűzet ajtó és egy kiskocsi rollókkal. Cím: Ferray-utca 2. sz. alatt. 2591

Angol nyelvből

lecke-kéket ad művelt, legjobb kifejtéssel beszélő angol kisasszony. Cím a kiadóhivatalban. 2558

Egy jóforgalmu szatócsüzlet

tőzedejoggal, más vállalat miatt eladó. Bővebbet a kiadóban. 2694

Egy jókarban lévő zongora

eladó. Batthyány-utca 28., I. em. 4. 2644

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthalózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér lezállított áron kapható Inguaz I. és II. könyvkereskedésben Aradon. Telefon 517. 261

2 ház eladó.

Egy Boros Béni-tér 8. számú, egy Boczkó-utcai 2. számú. Bővebbet Arad, Boros Béni-tér 3., a liszt-saktárban. 2688

Hair regenerator,

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpa képződés megakadályozódik, ugyszintén a haj hullása is, nem piszál.

Ára 2 korona. 71

Földes Kelemen

gyógyszertára Aradon.

Telefon 563. m. Alapított 1889. évben

Várhol László

uri- és női cipész

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

(Minerita-palota a leányiskolával szemben.)
Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség figyelmét felhívni 18 év óta fennálló jó hírnévnek örvendő cipész-üzletemre. A bekövetkező téli időnyre beszereztem mindennemű bőrkülönlégességeket.

As önkéntes uraknak figyelmüket felhívom, hogy lábbelit készítek mindennemű legyvernemhes a legjobb kivitelben előírás szerint. Az egyenruházati egyletnek több év óta szállítója vagyok.

Visszatérési díjok előnyös áron kaphatók. Névelések 24 óra alatt eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel
Várhol László.

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Több mint 25 év óta elismert legolcsóbb bevásárlási forrás!

Kilényi C. és Társa

Áral. kőzmű, rövidára és fahérmű üzlete

„Kék golyóhoz”

Arad, József főherceg-ut II. szám

(Karolina-utca sarkán.)
Legújabb himzett batisztok, Zep-hirek, ruhavásznak, kartonok, napernyők remek színekben, csipkék és himzések csoda olcsó árakban, trikók, kesztyűk, harisnyák, szalma kalapok, gyermekcipők és ruhák nagy választékban, rendkívül olcsón árusítatnak Kilényi C. és Társánál. 1201

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

ÓRA

lánccal együtt csak 2 kor.

Nagymennyiségű órák megvétele arra késztet egy szllezia áruházat, hogy 1 gyönyörű aranyozott, 36 órán át járó Anker-órát, lánccal együtt, 3 évi írásbeli jótállással

csak 2 koronáért

adjon. Szétküldi utánvétellel

A. Gelb, Krakau 15. sz.

porosz-szlleziai áruház. — Nem tomsóért a pénz véseza. 2700

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Valódi „Mack“-széle

Kaiser-Borax

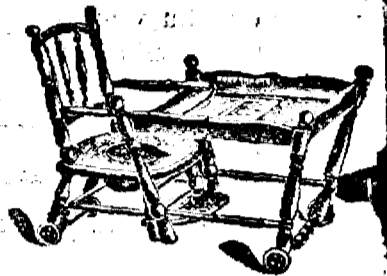
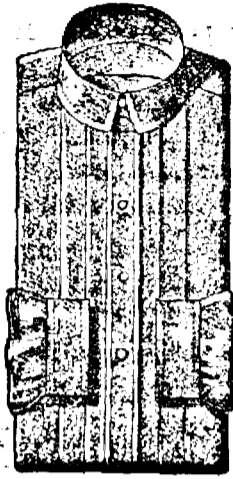
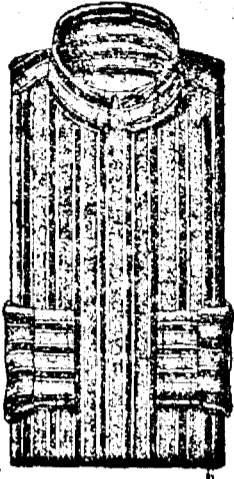
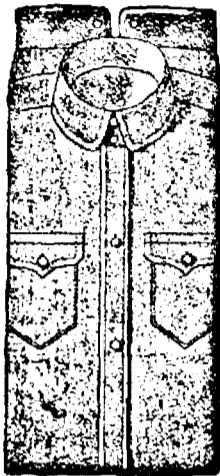
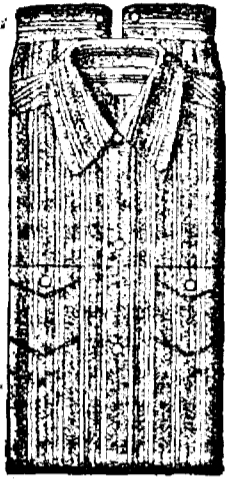
Macht die Haut zart und weiss

FISCHER nagy áruháza

Arad, Szabadság-tér 12. sz.

1101

— Elismert legolcsóbb bevásárlási forrás. —

Szabadság-tér 12. sz. Fischer nagy áruháza. Szabadság-tér 12. sz. Fischer nagy áruháza. Szabadság-tér 12. sz. Fischer nagy áruháza.

Férfi és fiu nyári ing forint — 99 kr.

Jó mosó Levantín férfi Sport ing frt. 1-25.

Elegáns divatos francia Batiszt férfi Sport ing frt. 1-50.

Valódi angol Saphier férfi sport ing frt. 1-75.

Szabadság-tér 12. sz. Fischer nagy áruháza. Szabadság-tér 12. sz. Fischer nagy áruháza. Szabadság-tér 12. sz. Fischer nagy áruháza.

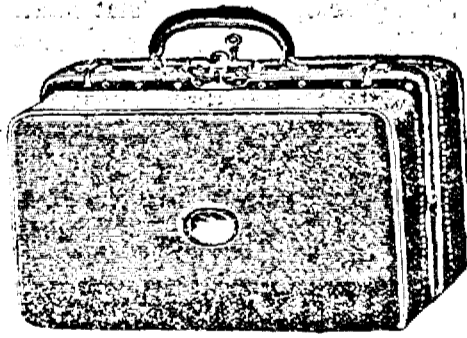
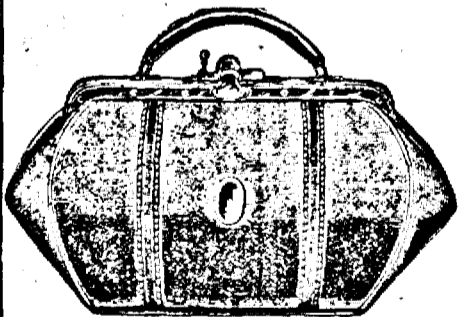
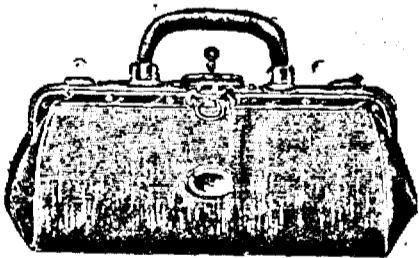

Elegáns Princess Gyermekkosci frt. 15.—, 17.—, 19.—, 25.—, 30.—.

Utazó Bőrönd, finom vitorlavászonból vagy fekete gümübőrönből frt. 4-50, 5-50, 6-10.

Utazó kofe barna vagy fekete bőr vászonból frt. 1-50, 2-50, 3-50 f.

Gyermekkosci nagy választékban frt. 5.—, 6-50, 7-50, 8-50.

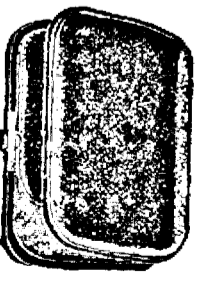
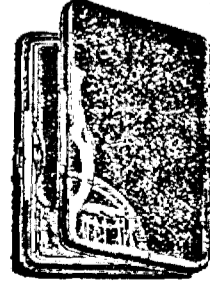
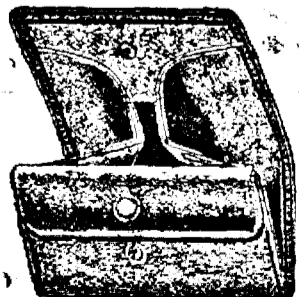
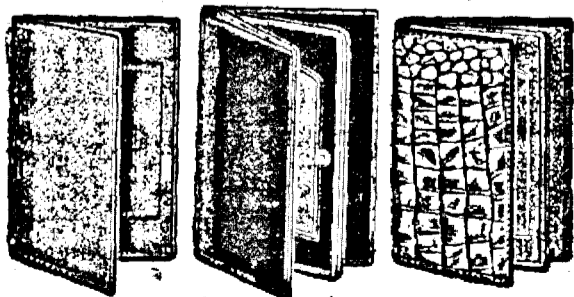

Kézi aktatáska frt. 2-25, 3-50, 4-50.

Bőr utazó utazó kézi táská frt. 1.—, 1-25, 1-50, 1-75.

Fekete bőr utazó kézi táská frt. 2-50, 3-50, 4-50, 5-50.

Finom barna, valódi bőr kézi utazótáska, elegáns kivitelben frt. 5-től 15-ig.

Nagyválaszték női kezitáskákban frt. —.50, 1, 1.50, 5.

Zseb névjegy és papír pénztárcák valódi bőrből —.50, —.75 kr. frt. 1.—, 1.50, 2.—

Valódi bőr zsebpénztárcák frt. —.50, —.75, 1.—, 1.50-ig.

Nagy választék valódi bőr cigarettá-, szivar- és dohánytárcákban frt. —.50, —.75, 1.—, 1.50, 2-ig.

Vidéki rendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.